

Harkai István*

„HOZZÁFÉRÉS MEGTAGADVA” – A WEBOLDALAK BLOKKOLÁSA MINT A JOGÉRVÉNYESÍTÉS LEHETSÉGES ESZKÖZE – I. RÉSZ

„Az internethozzáférés-szolgáltatók az internet ajtónálló mesterei, akik biztosítják, hogy a jogszerű üzlet nem szenved sérelmet jogszerűtlen szolgáltatások keze által.”¹

Ian Richard Hargreaves²

BEVEZETÉS, AVAGY A GÉPBEN REJLŐ KÜLÖNFÉLE „HATÁSOS” JOGVÉDELMI LEHETŐSÉGEK

Közhely, hogy a különböző jogrendszerek normaanyagai szinte mindig csak követni tudják a társadalmi, gazdasági, technológiai fejlődést. Az egyes jogágak egymás után válaszoltak az új kihívásokra. Elsők között (1709 óta) a szellemi alkotások jogának kellett lépést tartania a haladás támasztotta kihívásokkal, legyen szó a nyomdagépről, a gramofonról, a fényképezőgépről, a mozgóképről vagy az internetről. Az innováció³ és a számítástechnika rohamléptű előmenetele addig nem látott mértékben növelte meg a jogsértések lehetőségét és a jogsértő tartalmakhoz való hozzáférést, sőt, felvetette annak a dilemmáját is, hogy az

* PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Összehasonlító Jogi Intézet.

¹ [2011] EWHC 1981 (Ch) Twentieth Century Fox Film Corporation, Universal City Studios Production LLLP, Warner Bros. Entertainment INC., Paramount Pictures Corporation, Disney Enterprises, INC., Columbia Pictures Industries, INC. v. British Telecommunication PLC (2011. július 28.), 23. pont.

² Ian Richard Hargreaves a Cardiff Egyetem digitális közgazdaságtan-professzora. Nevéhez fűződik az a tanulmány, amely vizsgálat tárgyává teszi a teljes brit szerzői jogot. Az áttekintés célja az volt, hogy megtalálja a legjobb válaszokat a digitális világ által támasztott kihívásokra egy olyan modern szerzői jog keretében, amely egyszerre segíti elő az innovációt és a gazdasági növekedést. Lásd: *Ian R. Hargreaves: Digital Opportunity – A Review of Intellectual Property and Growth*, 2011: <https://www.gov.uk/government/publications/digital-opportunity-review-of-intellectual-property-and-growth>. (Letöltés ideje: 2016. január 4.)

³ Az ok, hogy az egész szerzői jogot fenekestől felforgató fájlcserelés éppen az Egyesült Államokból indult útjára, az amerikai szerzői jog kontinentális rendszertől eltérő felfogásában rejlik. Az Egyesült Államokban ugyanis nemcsak a szerzőket és a feltalálókat illeti meg az alkotmányos védelem, hanem deklarált és kiemelt cél, hogy előmozdítsák a tudományok és művészetek kreatív továbbfejlesztését és az információhoz való széles hozzáférést. Ezzel szemben a kontinentális (német és francia) szemléletmód ennél sokkal abszolútabb, sokkal inkább koncentrálna a már megalkotott mű és szerzője védelmére, semmint annak továbbfejlesztésének esetleges elősegítésére. Lásd: *Mezei Péter: A fájlcsere dilemma – A perek lassúak, az internet gyors.* HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2012, p. 54–55.

internet gazdasági-társadalmi közösségében egyáltalán helye van-e a szerzői jognak,⁴ vagy az új térben fokozatosan el fog halni? Esetleg ennek ellenkezője fog bekövetkezni? A szerzői jog tovább élve és fejlődve hatékonyan védi majd a jogosultakat, és továbbra is előmozdítja a kreativitást, a technológiai fejlődést?⁵

Az interneten elkövetett jogsértések a társadalmi elégedetlenség lecsapódásai, mert kifejezik az „átlagpolgár”, a mindenbe beleszóló hatalom, valamint a jogosultak küzdelmét. Jogot sérteni – azon túlmenően, hogy ami az interneten van, az a felhasználók (téves) vélekedése szerint ingyenes, így szabadon hozzáférhető – egyfajta „gyerekcsíny”. Tudva levő, hogy nem szabad, mégis megteszik, mert bíznak az anonimitás fennmaradásában és a következmények elmaradásában. Ezenfelül a keményvonalas fájlcsereelőket egyfajta kíváncsiság is hajtja, hiszen az újabb és újabb fájlcsereelő szoftvereket, a legújabb filmeket és szórakoztató programokat minél hamarabb szeretnék kipróbálni. Azon személyek, akik a fájlcsereelést megkönnyítő szoftvereket készítenek, tehetik mindezt akár szakmai kihívásból. Ha a mezei felhasználóktól ugrunk egy „kategóriát”, akkor láthatjuk, hogy a notórius jogsértő weboldalak (Newzbin, Pirate Bay, Ncore) szinte tisztán üzleti megfontolásból, a reklámbevételek érdekében üzemeltetik a szolgáltatást, és nem a hangzatos elveik (az internet semlegessége és szabadsága, a cenzúra elleni tiltakozás) védelmében. E vélekedéseket két körülmény látszik alátámasztani. Egyrészt a Pirate Bay forgalma az oldal dániai blokkolása után az adott országban nem csökkent, hanem éppen ellenkezőleg, 12 százalékkal nőtt, másrészt a felmérések tanúsága szerint a jogsértések elkövetői zömmel éppen a „lázadozó korban levő” fiatal férfiak.⁶

⁴ Nicklas Lundblad: Is The Answer to the Machine Really in the Machine? In: João L. Monteiro, Paula M. C. Swatman, Luis Valadares Tavares: Towards the Knowledge Society – eCommerce, eBusiness and eGovernment. Springer Science+Business Media, New York, 2003, p. 733–747 (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.101.5735&rep=rep1&type=pdf>, letöltés ideje: 2015. 11. 20.).

⁵ „The answer to the machine is in the machine”. Az idézet Charles Clark (1933–2006) tollából származik, aki a The Future of Copyright in the Digital Environment című kötetben (P. Bernt Hugenholtz: The Future of Copyright in the Digital Environment, Kluwer Law Intl., Amszterdam, 1996.) megjelent cikkét indította e gondolatébresztő aforizmával. Lásd: European Publishers Council: A Big Idea for the Digital Agenda, Copyright in the Digital Age (<http://copyright-debate.co.uk/wp-content/uploads/EPC-A-Big-Idea1.pdf>, letöltés ideje: 2015. november 18.).

⁶ Lásd: Mezei Péter: A sárkány levágott feje helyére mindig kettő új nő? A fájlcsereeléssel szembeni küzdelem a P2P-szolgáltatók, a felhasználók és az internetszolgáltatók felelősségének fényében. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 4. (114.) évf., 3. sz., 2009. június, p. 9.

Ezen kihívásokra a jogosultaknak és a jogalkotónak egyaránt reagálnia kell már csak azért is, mert a fejlődés lassan átlépi a „szingularitás küszöbét”,⁷ amikor már nem lehet majd nyomon követni, hogy hol, mikor, ki, milyen technológiát és műszaki megoldást használva sértheti meg a jogosultak szerzői jogait. A technológiai haladás azonban nemcsak arra alkalmas, hogy – elbillentve a korábbi status quót a felek között – újabb és újabb fájl-cserélőszoftvereket, streamingtechnológiákat, különféle műszaki intézkedéseket megkerülő, illetve kijátszó mechanizmusokat eredményezzen, hanem arra is, hogy a jogosultak is profitáljanak belőle új, hatékony védelmi megoldások kifejlesztése révén.

Az új megoldások nem merülnek ki a műpéldányok műszaki körülbástyázását jelentő *hatásos műszaki intézkedésnél*. Annál messzebb menve jól kimutatható ívet írnak le, ideértve olyan, szintén elsősorban műszaki megoldásokat, mint a különféle *szűrőrendszerek* alkalmazása, az *értesítési és eltávolítási eljárás* (notice and takedown), valamint az ideiglenes intézkedésként alkalmazott *blokkolás*, amely intézmény kimunkálása két évtizede tart. A két utóbbi eszköz továbblép az egyedi jogvédelemtől. Célja egy magasabb technológiai szint elérése, helyesebben inkább felzárkózás az internethez és a digitális világhoz mint magasabb technológiai szinthez, hogy azzal versenyezve mintegy kordában tartsa azt. A blokkolás jogintézményének fejlődését kiválóan szemlélteti a gyarapodó joggyakorlat és aggálycsomó.

A jelen tanulmány célja, hogy az előbbit – kiváltképpen a kapcsolódó angol esetjogot, másodsorban pedig a kontinentális példákat – feldolgozza, az utóbbit pedig kibogozza. Hogy e kettős célt elérje, elsőként különbséget tesz majd a szolgáltatók között, közülük kiemelve az internethozzáférés-szolgáltatókat, akik a tartalomszolgáltatás képzeletbeli síkján éppen középütt helyezkednek el, tehát megkerülhetetlen helyzetükből adódóan nem hagyhatók ki a jogsértés elleni küzdelemből, hiszen náluk lelhető fel az a műszaki és anyagi erőfölény, amivel el tudják zárni a jogsértő tartalmakat kínáló weblapoktól a felhasználókat.

A szolgáltatók piaci helyzetüknél fogva bevonásra kerülnek egy alapvetően kétoldalú jogviszonyba, amely a szerzői jogot sértő felhasználó és a szerzői jog jogosultja között áll fenn. Egy bonyolult, többszereplős jogérvényesítési háromszöget alakít ki, amelyben alapjogok ütköznek, hatást gyakorolva a felekre, és az aggályok feloldása után kiegyenlítve a felek közötti erőviszonyokat.

⁷ A kölcsön vett kifejezés *Ray Kurzweil*, a Google fejlesztési igazgatója „A szingularitás küszöbén” című könyvére utal (Ad Astra Kiadó, Budapest, 2013). A könyvben a jövőkutató Kurzweil azt feszegeti, hogy a technológia fejlődése egyre gyorsabban tör előre, hogy az emberiséget elvezesse egy új korszakba, amelyet a korábban születtek a gyorsasága miatt már nem érthetnek meg, mert már meghaltak. Látszólag a szerzői jognak nem sok köze van a mesterséges intelligenciához vagy a nanotechnológiához, mégis tökéletesen szemlélteti, hogy az analóg világ kényelmes és megszokott körülményeihez képest mekkora gondot okoz a digitalizáció és az internet megjelenése. Olybá tűnik, a technológiai haladás átlépte azt a bizonyos küszöböt, amellyel a szerzői jog még csak most ismerkedik. Ahhoz, hogy ezen a küszöbön átlépjen, az kell, hogy alkalmazkodjék és átvegye, továbbfejlessze a „kalózok fegyvereit”, vagyis elkezdjék végre használni a jelenlévő technológiákat és műszaki megoldásokat, a blokkolás pedig egyértelműen ebbe az irányba mutat.

A blokkolás jogintézménye nemcsak a jogfejlődés szempontjából előremutató, hanem azért is, mert az intézményi garanciák kialakítása egy jól működő érdekérvényesítési mechanizmust hozhat létre, amelynek áldásos társadalmi és gazdasági hatásai lehetnek.

1. A SZOLGÁLTATÓI FELELŐSSÉG, A MENTESÜLÉS ESETEI ÉS A SZOLGÁLTATÓK TÍPUSAI

1.1. A szolgáltatók felelősségének alakulása az angol joggyakorlat tükrében

A fejezet címe talán azt sugallhatja, hogy a szerző hátulról előre kívánja a blokkolás problémáját ismertetni. Az in medias res kezdés mégis indokolt, hiszen a felelősség problematikájának bemutatásához a legcélszerűbb, ha elsőként az esetjogban leggazdagabb országra, az Egyesült Királyságra tekintünk, ahol számos döntés született már a témakörben. Ezek kiváltképpen szemléltetik, hogyan próbálják meg kimenteni magukat a megtámadott weboldalak, az egyes tárhelyszolgáltatók, illetve az internethozzáférés-szolgáltatók a velük szemben való fellépés ellenében. A mezsgye azonban, amely ezt lehetővé teszi, igen szűk, mi több, alapjogi kérdéseket is felvet. A blokkolás fejlődési rendszertörténetének bemutatása után természetesen szó esik majd a felelősség dogmatikai összességéről, a mentesülés lehetőségeiről, végül pedig a szolgáltatók pontos, jogszabályi körülhatárolásáról is.

1.1.1. *Hadjárat a Newzbin ellen*

Az angol esetjog egyik alapkövét a Newzbin1, illetve a Newzbin2 elleni fellépés jelentette. Az oldal indexáló oldalként funkcionált, amely filmalkotások illegálisan közzétett linkjeit gyűjtötte és tette hozzáférhetővé a felhasználók számára.⁸ A weboldalt egy gazdasági társaság működtette, amelynek tagjai⁹ azt állították, hogy ők csak egy keresőszolgáltatást üzemeltetnek, amely a Google-hoz hasonlóan a felhasználókat a kívánt tartalomhoz irányította, amely esetünkben nem a világháló volt, hanem az ún. Usenet. Állításuk szerint az indexáláson kívül nem voltak felelősek semmilyen magatartásért, amely a Usenet és a felhasználók között zajlott.¹⁰

Az 1980-as évek első felében kifejlesztett, és az internet előfutáraként funkcionáló Usenet egyfajta közösségi hirdetőtáblaként funkcionált,¹¹ amely lehetővé teszi a felhasználók szá-

⁸ [2010] EWHC 608 (Ch) Twentieth Century Fox Film Corporation, Universal City Studios Production LLLP, Warner Bros. Entertainment INC., Paramount Pictures Corporation, Disney Enterprises, INC., Columbia Pictures Industries, INC. v. Newzbin Limited (2010. március 29.), 1. pont.

⁹ A cég első embere Chris Elsworth („Caesium”), Thomas Hurst („Freaky”) és Lee Skillen („Kalante”) volt.

¹⁰ Twentieth C v. Newzbin, 2. pont.

¹¹ How to Get Started with Usenet in Three Simple Steps (<http://lifelifehacker.com/5601586/how-to-get-started-with-usenet-in-three-simple-steps>, letöltés ideje: 2016. január 7.).

mára, hogy oda szöveges üzeneteket töltsenek fel és osszanak meg egymással. A rendszer ezeket a tartalmakat meghatározott ideig tárolta, ami az egyik lényeges különbség volt az internethez képest, hiszen a Usenet az üzeneteket nem tárolta egy adott szerveren, így azok egy adott idő után – 30 nap – eltűntek a rendszerből.¹² A rendszer a feltöltött szöveges adatokat témakörönként *hírcsoportokban* (*newsgroup*) tárolta.¹³ Eredetileg csak szöveges formátumokat támogatott, később továbbfejlesztették, alkalmassá téve arra, hogy egyéb, nem szöveges, ún. „bináris” tartalmakat is kezelni tudjon.¹⁴ A bináris tartalmak nagyobb méretük okán kisebb szöveges részekké voltak felosztva egy RAR kódoló-¹⁵ vagy más tömörítőprogrammal.¹⁶ E felosztott halmazt a letöltést végző felhasználónak ismét egyesítenie kellett, amit szintén egy RAR dekódoló programmal kiviteleztek.¹⁷

A Newzbin e tartalmak keresésének és letöltésének megkönnyítésére fejlesztette ki keresőmotor-szolgáltatását. Tagjai közül azok, akik havi díjat¹⁸ fizettek a szolgáltatásért, „premiumkategóriában” érthették el a tartalmakat.¹⁹ A Newzbin e tartalmakat aztán a megfelelő kategóriák szerint listázta,²⁰ és leírást (*report*)²¹ is készített róluk.²² Ez utóbbi tény döntőnek bizonyult a jogsértésről való tudomás vizsgálatakor. A felhasználók a kívánt filmet a Newzbin által készített alkalmazással tudták letölteni, amit aztán DVD-re írhattak.²³

A cég figyelmét a jogosultak többször felhívták a jogsértésekre, és kérték a tartalmak hozzáférhetetlenné tételét, a Newzbin mégsem tett semmit e kérések teljesítésére. A vállalkozás működtetői pontosan tudatában voltak a jogsértésnek, ahogyan annak is, hogy a felhasználók a szolgáltatásukat igénybe véve kereskedelmi forgalomban is kapható filmeket és más tartalmakat jogellenes módon többszöröznek.²⁴ Mindezekre tekintettel a felperesek kérték, hogy a bíróság bocsásson ki végzést az alperes Newzbin ellen, és kötelezze azt a jogsértő tevékenység abbahagyására, mivel az a tartalmakhoz való leírás készítésével, a szolgáltatás

¹² What is Usenet? (<http://www.usenet.org/>, letöltés ideje: 2016. január 7.).

¹³ Twentieth C v. Newzbin, 7. pont.

¹⁴ Uo. 6. pont.

¹⁵ Ez a metódus jól ismert a fájlcsereletést végző felhasználók között. Mind a warez-, mind pedig a torrent-programok hasonló módon, darabokban kezelik a letölteni kívánt tartalmakat, amelyek felosztva érkeznek meg a felhasználó gépére a letöltést követően, és amelyeket aztán egy tömörítőprogrammal (tipikusan WinRAR) ismét egyesíteni kell.

¹⁶ Uo. 10. pont.

¹⁷ Twentieth C v. Newzbin, 13. pont.

¹⁸ A tagdíj hetente 0,30 GBP volt. A tagdíjak, valamint a hirdetések révén a Newzbin 2009-ben 1 millió GBP bevétellel tett szert. Lásd: Twentieth C v. Newzbin, 15. pont.

¹⁹ Uo.

²⁰ A kategóriák között megtalálható volt az Anime, mobilalkalmazások, könyvek, játékok konzolra, játékok asztali számítógépre, filmek, zenék és egyéb tartalmak. Lásd: Twentieth C v. Newzbin, 32. pont.

²¹ A leírások elkészítésén 250 fős stáb dolgozott, ezek a rövid összefoglalón kívül egyéb pluszinformációkhoz (pl. IMDb, Amazon) is elirányították a felhasználót. Lásd: Twentieth C v. Newzbin, 27. pont.

²² Twentieth C v. Newzbin, 23–27. pont.

²³ Uo. 29. pont.

²⁴ Uo. 78. pont.

mibenlétével és a jogosultak műveinek a nyilvánossághoz való közvetítésével megsértette a szerzői jogi jogosultak jogait.²⁵

Az ügyben eljáró bíróság megállapította, hogy a Newzbin együttesen (*jointly liable*), de mégis a szintén jogot sértő felhasználóktól elkülönülten (*severally*) felelős az egyes szerzői jogi jogsértésekért,²⁶ mert tisztában volt vele, hogy a filmek, amelyeket a prémiumkategóriás előfizetők felé elektronikus úton, lehívásra hozzáférhetővé tett, illetve közvetített, a felperes jogosultak szellemi tulajdonát képezik. A Newzbint úgy alkották meg, hogy azzal a Useneten fellelhető tartalmakat a felhasználók minél könnyebben elérjék, illetve az általuk megválasztott helyen és időpontban letölthessék (többszörözthessék).²⁷ A felelősség fennállása és a jogsértésről való tudomás pedig jogalapot szolgáltat bírósági végzés kibocsátására a szolgáltató ellen.²⁸ Az eljáró bíró mégis úgy ítélte meg, hogy a jogsértések ellenére a weboldal ellen tett ideiglenes intézkedés aggályos, mert a felperesek szellemi alkotásain kívül a Useneten fellelhető és a Newzbin által hozzáférhetővé tett tartalmakról nem bizonyosodott be, hogy valóban jogsértők. Vagyis a jogosultakon kívül álló személyek esetleges sérelmeiről valóban nem lehetett tudomása, hiszen azok nem jelezték felé, így azok nem is bizonyítottak. A felperesek által kért jogsértés abbahagyására való kötelezés pedig ilyen formában túlterjeszkedne az intézkedés valódi célján.²⁹ A tudomás hiányától függetlenül a bíróság kimondta annak a kötelezettségét, hogy a Newzbin a felperesek pontosan körülhatárolt alkotásait tegye a felhasználók számára hozzáférhetővé.³⁰

A Newzbin2-t a Newzbin1 leállását követően hozták létre, miután a bíróság a fentebb ismertetett körülmények között a felperesek szerzői jogainak tiszteletben tartására kötelezve felszólította az alperest, hogy hagyjon fel a stúdiók filmalkotásainak nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételével, ezen túlmenően pedig 230 ezer font kártérítés megfizetését is előírta.³¹ Az üzemeltetők a kártérítést nem fizették meg, így a leállás mellett döntöttek,³² a vállalkozás pedig felszámolás alá került.³³ A tulajdonosok a felszámolásba természetesen nem törődtek bele, a Newzbin és a Newzxxx doménnév egy Seychelles-szigeteki tulajdonos

²⁵ Uo. 83–85. pont.

²⁶ Uo. 103. pont.

²⁷ Uo. 111–114. pont.

²⁸ Uo. 126–130. pont.

²⁹ Uo. 135. pont.

³⁰ Ítéletében a bíróság nemcsak a Newzbin felelősségét állapította meg, hanem utalt arra is, hogy a jogosultak szerzői jogaik érvényesítésén túl nem terjeszkedhetnek, a Newzbinnal szemben való fellépésüknek arányosnak kell lennie, még akkor is, ha a szolgáltatás vélelmezhetően nemcsak a felperesek szerzői jogait sértette. Ezt a hézagot kitöltendő a BT ellen indított perben a hat nagy stúdió keresetét már más jogosultak közös jogkezelő szervezetei is támogatták. Lásd: [2011] EWHC 1981 (Ch) Twentieth Century Fox Film Corporation, Universal City Studios Production LLLP, Warner Bros. Entertainment INC., Paramount Pictures Corporation, Disney Enterprises, INC., Columbia Pictures Industries, INC. v. British Telecommunication PLC (2011. július 28.), 4. pont.

³¹ Twentieth C v. BT, 44. pont.

³² Newzbin Usenet Indexer Shuts Down After Court Defeat (<https://torrentfreak.com/newzbin-usenet-indexer-shuts-down-after-court-defeat-100518/>, letöltés ideje: 2016. január 7.).

³³ Twentieth C v. BT, 45. pont.

birtokába került.³⁴ Az oldal népszerűségét azonban jelzi, hogy keményvonalas felhasználók egy csoportja szinte rögtön lépéseket tett az újraélesztésre. A pletykák szerint az oldalt, amíg működött, „meghekkelték”, a forráskódot és az adatbázist ellopták, ezeket később könnyedén felhasználhatták az újrainduláshoz.³⁵ Az „utódoldal” üzemeltetői már anonim formában tevékenykedtek, a szolgáltatást pedig a jelek szerint külföldre költöztették.³⁶ A „megújult” oldal profilja és tevékenysége szinte teljes egészében megegyezett az elődjével, a felkínált tartalmak 99 százaléka kereskedelmi forgalomban is hozzáférhető volt, és a szerzői jog védte őket.³⁷

Mivel a felperesek közvetlenül a Newzbin ellen való fellépésükkel jogukhoz nem juthattak az általuk elvárt mértékben, ezért taktikát változtatva az internethozzáférés-szolgáltatót vették célba. A Twentieth C. v. British Telecommunication (BT) PLC-ügyben³⁸ azt próbálták elérni, hogy a BT blokkolja az előfizetői számára a Newzbin2-höz való hozzáférést oly módon, hogy elérhetetlenné teszi a támadott weboldal IP-címét és URL-jét.³⁹

A BT az Egyesült Királyság legnagyobb internethozzáférés-szolgáltatója a maga 5,3 milliós előfizetői táborával, amely 35 százalékos piaci részesedést jelentett 2011-ben. A szolgáltatást használva az előfizetők kapcsolatba léphettek harmadik személyek által üzemeltetett szolgáltatókkal, adathalmazokat küldhettek és fogadhattak. Ehhez a BT csak a háttértechnikát szolgáltatta: a felhasználói adatforgalmat se nem kezdeményezte, se nem ellenőrizte, az adatcsomagokat nem tárolta, azokat kizárólag továbbította a végfelhasználók felé,⁴⁰ tehát semmiféle módon nem segítette szolgáltatásával a Newzbin2 üzemeltetőit.⁴¹ Az általuk a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett Newzbin-fájlok pedig a BT-től függetlenül is elérhetők voltak számos más egyéb webes forrásból.⁴² Az eljárás során azonban megállapítást nyert, hogy a Newzbin1 és a Newzbin2 tagjai között szép számban akadtak olyanok, akik BT-előfizetéssel rendelkeztek, sőt egyikük BT-alkalmazott volt.⁴³

A jogsértéseket nemcsak a védett tartalmakat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tevő Newzbin üzemeltetői követték el, hanem maguk a felhasználók is, akik a BT hálózatát felhasználva illegálisan többszörözték a Newzbin2 által lehívhatóvá tett tartalmakat,⁴⁴ e magatartás tanúsításával pedig a Newzbin2 is a BT szolgáltatásának használójává vált.⁴⁵ Mivel

³⁴ Newzbin and Newzxxx Domains Have New Seychelles-based Owner (<https://torrentfreak.com/newzbin-and-newzxxx-domains-have-new-seychelles-based-owner-100526/>, letöltés ideje: 2016. január 7.)

³⁵ Hackers Set to Bring Newzbin Back Online (<https://torrentfreak.com/hackers-set-to-bring-newzbin-back-online-100523/>, letöltés ideje: 2016. január 7.).

³⁶ Twentieth C v. BT, 2. pont.

³⁷ Uo. 48–51. pont.

³⁸ Uo. 1. pont.

³⁹ Uo. 12. pont.

⁴⁰ Uo. 59–60. pont.

⁴¹ Uo. 63. pont.

⁴² Uo. 64. pont.

⁴³ Uo. 61. pont.

⁴⁴ Uo. 99. pont.

⁴⁵ Uo. 113. pont.

ezen tényekről a BT-nek tudomása volt, amelyet a felperesek hozzá intézett értesítéséből és a megelőző, a Newzbin2-t sújtó bírósági döntésből nyerhetett, ezért az eljáró bíróság úgy ítélte, hogy helye van a szolgáltató elleni végzés kibocsátásának.⁴⁶ Annak ellenére is így tett a bíróság, hogy a BT több szempontból is vitatta annak jogszerűségét. A felperes stúdiók csak a Newzbin2 által a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett tartalmak egy részét tekintve érdekeltek. Sok egyéb tartalom is fellelhető volt a Newzbin2 segítségével. Az ezekhez való hozzáférés teljes blokkolása indokolatlan lenne, hiszen előfordulhat, hogy a BT előfizetőinek egy része nem a felperesek védett műveit, hanem mást szeretne a Newzbin2-n keresztül elérni.⁴⁷ E kifogást a bíróság elutasította. Valóban fellelhetőek voltak más jogosultak művei is a Newzbin2 segítségével, mégis indokolt az intézkedés megtétele, amely nemcsak a felperesek, hanem egyéb jogosultak érdekeit is védi – érvelt a bíróság –, függetlenül attól, hogy ők igénybe vették-e a bírói utat vagy sem.⁴⁸ Azt ugyanakkor a bíróság elismerte, hogy az oldal blokkolása valóban elzárhatja a Newzbin2 felületét olyan felhasználóktól, akik esetleg nem jogsértő módon vennék igénybe a szolgáltatást.⁴⁹ Ez azonban nem lehet indok egy olyan oldal esetében, amely a profilját és az üzleti modelljét a jogsértő tartalmak nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételére alapozta.

Egyébiránt a weboldalak blokkolása korábban sem volt ismeretlen a BT számára, amely szakértelmet a bíróság a döntésében ki is használt. A cég 2004 óta alkalmazta az ún. *Cleanfeed-rendszert*,⁵⁰ amely egy IP-cím és URL-blokkoló mechanizmus volt.⁵¹ A rendszert azért üzemeltették, hogy az *Internet Watch Foundation (IWF)* által tiltólistára tett gyermekpornográf és kihívóan közösségellenes felnőtt tartalmakat kínáló oldalakat blokkolni tudják.⁵² A rendszer kifejlesztése 500 ezer GBP-be került, és rögtön a kifejlesztése után más szolgáltatók is szerették volna a technológiát felhasználni, hogy blokkolják a felhasználói hozzáférést illegális zenei tartalmakhoz.⁵³

⁴⁶ Uo. 158. pont.

⁴⁷ Uo. 178–179. pont.

⁴⁸ Uo. 185. pont.

⁴⁹ Uo. 186. pont.

⁵⁰ Rendkívül érdekes szempont, hogy a blokkolás ugyan alapvetően a jogsértések elleni küzdelem jegyében született, mégis könnyen okozhat hátrányt olyan szervezeteknek, amelyek szintén jogsértések ellen küzdenek. Előfordulhat ugyanis, hogy a blokkolással nyomozati cselekményeket hiúsítanak meg, amelynek során a bűnüldöző hatóságok éppen azt szeretnék megfigyelni, hogy az internetet felhasználva kik és milyen módon vesznek részt az adott bűncselekmény elkövetésében. Lásd: *Twentieth C v. BT* order, 8. pont.

⁵¹ *Twentieth C v. BT*, 73. pont.

⁵² *Twentieth C v. BT*, 65. pont.

⁵³ *Hollywood Force ISP to Use Child Abuse Filter Against File-Sharing Site* (<https://torrentfreak.com/hollywood-force-isp-to-use-child-abuse-filter-against-file-sharing-site-110627/>, letöltés ideje: 2016. január 8.).

A jogosultak nem sokáig örülhettek a blokkolást elrendelő bírósági döntés megszületésének. A Newzbin2 üzemeltetői szinte azonnal megtették a szükséges ellenlépéseket a blokkolás semlegesítésére. Ehhez a TOR⁵⁴ nevű „szólásszabadság-eszközt”⁵⁵ használták fel.⁵⁶

Érdekes adalék a Newzbin elleni hadjárat megítéléséhez, hogy a Newzbin2 egyik alkalmi szerkesztője megpróbált az alperes BT oldalán az eljárásba beavatkozni.⁵⁷ Az ő álláspontja szerint a Newzbin2-nek lehetőséget kellene adni arra, hogy tevékenységét legális úton folytassa, hiszen jóval több legális tartalmat tesz hozzáférhetővé, mint amit a bíróság eddigi döntéseiben figyelembe vett, az illegális tartalmak letöltéséért pedig sokkal inkább az azokat többszöröző felhasználókat kellene támadni.⁵⁸

1.1.2. A Pirate Bay angliai „üldöztetése”

Az internet közege hasonlóan működik a világgazdasághoz. Vannak „fehér” részei, ahol minden szabályozott keretek között zajlik. Vannak azonban olyan „szürke” és „fekete” részei, amelyek annak ellenére léteznek és virágoznak, hogy a jogosultak igyekeznek a működésüket minden eszközzel korlátozni, illetve felszámolni. Vitán felüli, hogy az interneten fellelhető illegális tartalmakra óriási a kereslet, amely úrt a fájlcsereoldalak üzemeltetői a várt reklám és egyéb bevételek reményében bizonyára ki fognak tölteni, ahogy ezt az utóbbi 15 évben is megtették. Ebből pedig következik, hogy ha fel is lépnek például a Newzbin ellen, a felhasználók azonnal egy másik forrás felé fordulnak. Ez megfigyelhető az angol eset-jog fejlődésében is. A Newzbin veresége nem szüntette meg a jogsértéseket, sokkal inkább átcsatornázza azokat más illegális forrásokhoz, elsősorban a Pirate Bayhez. Utóbbi ellen a Dramatico v. Sky-ügyben próbáltak meg fellépni a hangfelvételeket előállító jogosultak, akik együttesen lefedték a brit könnyűzenei paletta 99,8 százalékát. Az alperesek a brit piac 94 százalékát ellenőrző internethozzáférés-szolgáltatók voltak.⁵⁹

Már a Newzbin elleni harc esetében is megfigyelhető volt, hogy a taktikát váltó és az internethozzáférés-szolgáltatóknál jogorvoslatot kereső jogosultak megelégedtek azzal,

⁵⁴ A TOR olyan szoftver, amely a VPN-ekhez hasonlóan segít az anonim böngészésben. (Lásd: <https://www.torproject.org/>.)

⁵⁵ A kifejezést a Newzbin egyik alkalmazottja használta a blokkolással szembeni védekezés bejelentésekor.

⁵⁶ Newzbin2 Uses TOR to Kill Domain Blocking Before it Even Happens (<https://torrentfreak.com/newzbin2-uses-tor-to-stop-domain-blocking-before-it-even-happens-110327/>, letöltés ideje: 2016. január 8.).

⁵⁷ [2011] EWHC 2714 (Ch) Twentieth Century Fox Film Corporation, Universal City Studios Production LLLP, Warner Bros. Entertainment INC., Paramount Pictures Corporation, Disney Enterprises, INC., Columbia Pictures Industries, INC. v. British Telecommunication PLC (2011. október 26.), 2. pont.

⁵⁸ Uo. 3. pont.

⁵⁹ [2012] EWHC 268 (Ch) Dramatico Entertainment Ltd., EMI Records Ltd., Mercury Records Ltd., Polydor Ltd., Rough Trade Records Ltd., Sony Music Entertainment UK Ltd., Warner Music UK Ltd., 679 Recordings Ltd. v. British Sky Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC, Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd. (2012. február 20.), 16. és 1. pont.

hogy a bíróság korábban már kimondta a Newzbin jogsértésekért fennálló felelősségét, így sem ott, sem pedig a jelen jogesetben nem vonták be az eljárásba sem a Pirate Bay-t, sem pedig a jogsértést elkövető felhasználókat.⁶⁰ A Pirate Bay üzemeltetői már egyébként is büntető eljárás alatt álltak Svédországban, amely elől egyikük külföldre szökött,⁶¹ perbe citálásuk teljességgel hasztalan és aránytalan lett volna.⁶² Ami a felhasználókat illeti, lehetséges lenne ugyan egyenként azonosítani őket, ez azonban rendkívül költséges lenne,⁶³ ezenfelül pedig az eljárás célja nem a felhasználók magánjogi és büntetőjogi felelősségének a megállapítása, hanem a szolgáltatók blokkolásra kötelezése volt.

A *Dramatico v. Sky*-ügy eltért a Newzbin elleni hadjáratától abban is, hogy a Pirate Bay egy másik módszert használt, nevezetesen a peer-to-peer (P2P-) technológiát. A fájlcsereléshez a felhasználónak szüksége van egy szoftverre (μ Torrent), amelyet az internetről szabadon letölthet. A szoftver telepítésével és az internetre való csatlakozással a számítógép a P2P-hálózat részévé válik, amelyen a felhasználó nyilvánosság számára hozzáférhetővé tehet, illetve többszörözhet védett tartalmakat. A Pirate Bay nem tárolta a le- és feltöltött tartalmakat, azok továbbra is a felhasználók számítógépén voltak, ám a felhasználók a megosztott tartalmakról készített torrentfájlokat a tracker oldalára tölthették fel, amely megteremtette a kapcsolatot a „kereslet” és a „kínálat” között. A tracker monitorozta, hogy egy keresett tartalom hol, melyik felhasználói számítógépen lelhető fel, majd az erről szóló információt hozzáférhetővé tette az oldalra látogató felhasználók számára.⁶⁴

A digitális fájlokat a fájlcserelők az internethozzáférés-szolgáltatók hálózatát használva töltötték fel és le egymás között.⁶⁵ A jogsértést valóban a felhasználók követték el, a Pirate Bay működtetői azonban a keresőmotor és a tracker üzemeltetésével, valamint a torrentfájlok tárolására tárhely biztosításával (amelyet a felhasználók szabadon, az általuk megválasztott helyen és időben érthettek el) lehetővé tették (*authorisation*) a jogsértések kivitelezését, tehát mint bűnrészesek bűnsegélyt nyújtottak a fájlcserelő felhasználóknak, így felelősségük vitathatatlan.⁶⁶ A Pirate Bay üzemeltetőinek magatartása mulasztással megvalósuló bűnsegédi magatartásként értékelhető. Az oldalt azért hozták létre, hogy az alapcselekményhez szándékosan segítséget nyújtsanak. Mivel az üzemeltetők tudtak arról, hogy a szolgáltatást jogellenes célra is használják, e tudomás kötelezettséget keletkeztetett a jogsértés megszün-

⁶⁰ *Dramatico v. Sky*, 6. pont.

⁶¹ Uo. 12. pont.

⁶² A Pirate Bay üzemeltetői a felelősségüket a következő módon háritották el: „A szerveren csak torrentfájlok vannak tárolva. Ez annyit jelent, hogy sem szerzői jog által védett, sem más illegális tartalmakat nem tárolunk. Következésképpen a Pirate Bay mögött álló személyeket nem lehet felelősségre vonni azokért az tartalmakért, amelyeket a trackeren keresztül terjesztenek. A szerzői jogi jogosultak és/vagy lobbiszervezetek panaszai oldalunkon közzétéve ki lesznek gúnyolva.” Lásd: *Dramatico v. Sky*, 13. pont.

⁶³ *Dramatico v. Sky*, 14. pont.

⁶⁴ Uo. 19. pont, 70–71. alpont.

⁶⁵ Uo. 19. pont.

⁶⁶ *Mezei*: i. m. (3), p. 124.

tetésére, ennek elmulasztása pedig kötelességellenes nem tevésként értékelhető, tehát megállapítható a bűnségély mulasztásos változata.⁶⁷

A Pirate Bay felelősségét elsőként kimondó svéd bírósági ítéletben korábban már megállapítást nyert, hogy az üzemeltetők a jogsértésekről tudomással bírtak, amelyre ők maguk is hivatkoztak. Előadásuk szerint az általuk használt szűrőprogram arra alkalmas volt, hogy bizonyos tiltott, pornográf tartalmakat, olyan tartalmakat, amelyek nem egyeznek meg a hozzájuk csatlakozó torrentfájl címével, malware-eket (rosszindulatú számítógépes programokat), spameket, valamint kategorizálatlan torrenteket kiszűrjenek és eltávolítsanak.⁶⁸ Arra azonban nem, hogy a felhasználók által egymás között kicserélt fájlok is szűrjék és nyomon kövessék.⁶⁹

A svéd bírósági döntéshez igazodva a Dramatico v. Sky-ügyben született első ítéletben is megállapításra került – a Newzbin1-ügyhöz hasonló módon – a Pirate Bay fájlcsereelőkkal együttes felelőssége.⁷⁰ Erre támaszkodva a bíróság az ügyben keletkezett második döntésével kimondta,⁷¹ hogy az alperes szolgáltatóknak, tudomásuk lévén a jogsértésekről, amelyek elkövetésére a hálózatuk igénybevitelével kerül sor, kötelességük blokkolni a Pirate Bay-hez való hozzáférést.⁷²

1.1.3. „Blok(k)ád” a kalózkodók kikötőire, avagy egyszerre több fájlcsereelő oldal egyidejű blokkolása

Sikerült ugyan a Newzbin1-t többé-kevésbé ellehetetleníteni, a Pirate Bay azonban továbbra is működik, ami ellen nem jelentett gyógyírt a fentebb bemutatott bírósági döntés sem. Sőt, a következő lépcsőben már arra volt szükség, hogy ne egyesével támadják a fájlcsereelőt elősegítő oldalakat, hanem azokat egyszerre vegyék tűz alá. Az EMI v. Sky-ügyben a felperes hangfelvétel-előállítók kérték az alperes internethozzáférés-szolgáltatóktól, hogy blokkolják a hozzáférést egyszerre három fájlcsereelőoldalhoz, a KAT-hoz, a H3T-hez és a Fenopy-hoz.⁷³

⁶⁷ Szabó Imre: A „The Pirate Bay” ügy elsőfokú ítélete a magyar büntetőjog tükrében. Infokommunikáció és Jog, 7. évf. 39. sz., 2010, p. 142–143.

⁶⁸ Dramatico v. Sky, 79. pont.

⁶⁹ Mezei: i. m. (3), p. 124.

⁷⁰ Dramatico v. Sky, 81. pont.

⁷¹ [2012] EWHC 1152 (Ch) Dramatico Entertainment Ltd., EMI Records Ltd., Mercury Records Ltd., Polydor Ltd., Rough Trade Records Ltd., Sony Music Entertainment UK Ltd., Warner Music UK Ltd., 679 Recordings Ltd. v. British Sky Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC, Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd. Order (2012. május 2.) Uo. 7. pont.

⁷³ [2013] EWHC 379 (Ch) EMI Records Ltd., Infectious Ltd., Liberation Music PTY Ltd., Polydor Ltd., Simco Ltd., Universal Music Operations Ltd., Virgin Records Ltd., Warner Music UK Ltd., Weainternational INC. v. British Sky Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC, Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd. (2013. február 28.), 1. pont.

Mindhárom indexálóoldalként funkcionált, amely tartalmak szerint rendszerezett keresőszolgáltatást is nyújtott a felhasználóknak.⁷⁴ Az oldalak üzemeltetői a szolgáltatást üzletszerűen, reklámbevételek elérése céljából nyújtották.⁷⁵ A KAT 2013-ban a világ 135. legnagyobb torrentlerakata volt, több mint 40 millió felhasználóval világszerte és 4 millió elérhető torrentfájjal.⁷⁶ Ezek között szignifikáns mennyiségben fordultak elő a felperesek repertoárjába tartozó zeneszámok.⁷⁷ A H33T jóval kisebb táborral rendelkezett, a világ minden tájáról 6 millió felhasználó szerezte be innen a mindennapi szórakozáshoz szükséges zeneszámokat.⁷⁸ Az egyik Pirate Bay-alapító, Gottfrid Swartholm Warg névvel is kapcsolatba hozott Fenopy 6 millió látogatót vonzott a több mint 5,5 millió torrentfájljával 2012-ben.⁷⁹

A jogsértések mibenléte a fenti esetekhez hasonlóan itt is abban állt, hogy az indexálóoldalak és a jogsértést ténylegesen kifejtő, fel- és letöltést végző felhasználók együttesen feleltek a szerzői jogok megsértéséért. A torrentoldalak a fájlcsereért azért segítettek, mert ez volt egész üzleti modelljük lényege, működésük célja.⁸⁰ A KAT üzemeltetői a „szabályzatokban” jelezték ugyan a felhasználók felé, hogy eltávolítják azokat a tartalmakat, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek az oldal és a jogosultak között, ám emellett kioktatták a fájlcsereelőket arról, hogyan kerülhetik el a lebukást, sőt, megjegyezték azt is, hogy ők kiállnak azon ügyért, hogy a jövőben olyan szabályokat alkossanak, amely a fájlcsereelők és a jogosultak között nagyobb egyetértést eredményez.⁸¹ Mindhárom oldal rendelkezett továbbá a Pirate Bay-hez hasonló moderálási mechanizmussal, vagyis bizonyos rasszista, gyermekpornográf torrenteket, kommenteket eltávolítottak, azokat a felhasználókat pedig, akik sorozatosan sértették a szabályzatokat, ki is tiltották az oldalakról.⁸² Hiába volt szabály arra is, hogy értesítésre eltávolítsanak torrenteket, az esetek 76 százalékában a KAT, 83 százalékában a H33T, 25 százalékában pedig a Fenopy még hat hónap elteltével sem távolította el a kért tartalmakat.⁸³

A bíróság a korábbi ügyekben lefektetett princípiumok szem előtt tartásával megállapította, hogy helye van az alperesek blokkolásra kötelezésének.⁸⁴ A döntés alátámasztására szolgált, hogy a több mint 4 millió kísérletből, amelyek az internethez csatlakozva védett zeneszámokat tettek hozzáférhetővé vagy töltöttek le, 1 millió a British Telecom, további

⁷⁴ Uo. 14. pont.

⁷⁵ Uo. 15. pont.

⁷⁶ Uo. 54. és 16. pont.

⁷⁷ Uo. 17. pont.

⁷⁸ Uo. 18. pont.

⁷⁹ Uo. 19. pont.

⁸⁰ Uo. 57–58. pont.

⁸¹ Uo. 60. pont.

⁸² Uo. 64. pont.

⁸³ Uo. 66. pont.

⁸⁴ Uo. 88. pont.

1 millió a Virgin, 760 ezer a TalkTalk, több mint 600 ezer a Sky, közel 600 ezer az Everything Everywhere és 180 ezer az O2 hálózatait használta.⁸⁵

1.1.4. Az angol futball a streaming nyomában

A szerzői jogok üzletszerű és tartós megsértésére nemcsak a torrentoldalak alkalmasak, hanem olyan streamingoldalak is, amelyek jogvédett alkotásokat közvetítenek tovább a jogosultak engedélye nélkül. A streamingalapú internetes televíziózás a következőképpen működik: a felhasználó első lépcsőben egy webszerverre csatlakozik, ahol kiválasztja a megtekinteni kívánt műsort. A második lépcsőben a webszerver a streamingszerverrel lép kapcsolatba, amely a megtekintésre kiválasztott fájlt tartalmazza. Ez a fájl a harmadik lépcsőben a felhasználóhoz kerül közvetítésre, aki azt a saját számítógépén dekódolva lejátszhatja. Az alapterminológia attól függően, hogy élő (live) vagy igény szerinti (on-demand), többletmechanizmusokat tartalmaz. Előbbi esetben szükség van számítógépre, amely közvetlenül „fogja” a közvetítést, amely a jeleket tömöríti, kódolja, majd továbbközvetíti. További különbség tehető aszerint, hogy unicast vagy multicast streamingről beszélünk. Az unicast esetében a streamelt adatok csak a felhasználóhoz jutnak el, míg a multicast egy router közbeiktatásával lehetővé teszi, hogy a lemásolt adatokat egyszerre több felhasználó is megtekintse.⁸⁶ A streaming másik technológiája P2P-alapon működik, vagyis amikor egy felhasználó megtekint egy műsort, azt nemcsak letölti, hanem egyidejűleg vissza is tölti. Minél több felhasználó teszi valós időben, egyidejűleg ugyanezt, annál jobb lesz a műsor minősége.⁸⁷ A következő jogesetben azt vizsgáljuk, hogyan fedezték fel a jogosultak, hogy a blokkolásra kialakított joggyakorlatot ellenük is fel lehet használni.

Az FAPL v. British Sky Broadcasting Ltd.-ügyben a felperes FAPL jogait a FirstRow⁸⁸ nevű oldal sértette meg, amely streamingtechnológiával biztosított hozzáférést a televízió-

⁸⁵ Uo. 87. pont.

⁸⁶ How Streaming Video and Audio Work (<http://computer.howstuffworks.com/internet/basics/streaming-video-and-audio3.htm>, letöltés ideje: 2016. január 9.).

⁸⁷ Mezei Péter, Németh László, Békés Gergely, Munkácsi Péter: Empirikus felmérés a 2010-es Labdarúgó Világbajnokság streaming és torrent oldalakon való követéséről, Szeged, 2010, p. 8 (http://otodikalprogram.huminf.u-szeged.hu/sites/default/files/MezeiPeterEmpirikus%20felmeres_Labdarugo%20VB_12.13.pdf, letöltés ideje: 2016. január 9.).

⁸⁸ www.firstrow1.eu. Az oldal üzemeltetői a gördülékeny működés biztosítása érdekében egyszerre több doménnévről is futtatták a weblapot, amely technológiáját tekintve indexáló portálként működött. A felhasználók az oldalon sportáganként válogathattak a linkek közül, amelyekre kattintva egy másik oldalra juthattak, ahol hirdetések társaságában megjelent a megtekinteni kívánt esemény. A streameket harmadik személyek szolgáltatták, akik a tartalmakat ún. User Generated Content (UGC) oldalakon keresztül tették hozzáférhetővé. Ahhoz, hogy a tartalmat a felhasználók számára közvetítsék, előbb be kell fogni és digitalizálni a legálisan közvetített adást. A befogott jeleket ezután UGC-oldalakra továbbította, amelyet a fogadó oldal beágyazott a „streamingoldalon”. Lásd: [2013] EWHC 2058 (Ch) The Football Association Premier League v. British Sky Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC, Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd. (2013. július 16.), 14–15. pont.

ban közvetített sporteseményekhez.⁸⁹ A FirstRow a mérkőzések továbbközvetítése mellett reklámfelületeket is felkínált, amiből igen tekintélyes, mintegy 9 millió GBP-re rúgó bevételekre tett szert éves szinten.⁹⁰ A jogosult FAPL-t az angol labdarúgóklubok hatalmazták fel arra, hogy engedélyt adjon a mérkőzések közvetítésére egy nyílt tenderen területenként kiválasztva az adott társaságokat, amelyek ezután a találkozót a felhasználókhöz, fogyasztókhoz közvetítik.⁹¹

A jogsértést nemcsak a FirstRow üzemeltetői követték el, hanem azok a felhasználók is, akik az illegális tartalmakat oda feltöltötték.⁹² Ugyanakkor a felhasználók jogsértésének *sine qua nonja* az indexáló oldal működése, ami kapcsolatot teremt a jogsértő tartalom és a további felhasználók között. Ezen kapcsolat azonban nem jöhet létre az internethozzáférés-szolgáltatók közreműködése nélkül, amely esetünkben a hat legnagyobb brit szolgáltató volt.⁹³ Tőlük az FAPL bírósági végzésben kérte a FirstRow blokkolását, amely kérést más jogosultak⁹⁴ is támogattak.⁹⁵

⁸⁹ Uo. 6. pont.

⁹⁰ Uo. 18. pont.

⁹¹ Az angol labdarúgás értékét jól szemlélteti, hogy a hivatkozott esetet megelőző legutolsó aukción az FAPL több mint 3 milliárd GBP-t kasszírozott a közvetítési díjakból. Lásd *FAPL v. Sky*, 8. pont. Ugyanitt röviden ki kell térni a *C More Entertainment AB v. Linus Sandberg* közötti (C More Entertainment ítélet, C-279/13, ECLI:EU:C:2015:199) ügyben az Európai Unió Bíróságán előzetes döntéshozatali eljárásban hozott döntésre. Az ügyben érintett C More Entertainment televíziós csatorna internetes oldalán ellenérték fejében közvetített sportmérkőzéseket. Az alperes a saját weboldalán olyan linkgyűjteményt létesített, amelyre kattintva a felhasználók ingyenesen is hozzáférhettek a felperes által közvetített mérkőzésekhez. Az ügyben első fokon eljáró svéd bíróság megállapította, hogy e cselekményével az alperes megsértette a C More Entertainment szerzői jogait, azonban a második fokon eljáró fellebbviteli bíróság kimondta, hogy a felperes nem a szerzői jogok, hanem a szomszédos jogok jogosultja, ez utóbbiak pedig sérelmet szenvedtek. Ezt a megállapítást a felperesek vitatták. Mivel a svéd legfelsőbb bíróság úgy látta, hogy sem a felhívott Infosoc-irányelvből, sem a Bíróság ítélezési gyakorlatából nem következik, hogy egy hiperlink internetes oldalon való elhelyezése nyilvánossághoz közvetítésnek minősül-e, ezért az ügyet előzetes döntéshozatal érdekében felfüggesztette. Az eljáró Európai Unió Bírósága rámutatott, hogy az Infosoc-irányelv 3. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a tagállamok feladata, hogy biztosítsák a műsorsugárzó szervezetek számára a nyilvánosság számára való hozzáférhetővé tétel engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát műsoraik rögzítése tekintetében, oly módon történő hozzáférhetővé tétel esetében is, amikor a nyilvánosság tagjai saját maguk választhatják meg a hozzáférés helyét és idejét. A Bíróság ezenfelül azt is leszögezte, hogy az élő adások esetében fogalmilag kizárt, hogy a felhasználók ott és akkor férhessenek hozzá a tartalomhoz, amikor és ahol szeretnének. A kérdésre adott válaszként a Bíróság végül azt is megállapította, hogy a tagállamoknak joguk van arra, hogy kizárólagos jogot biztosítsanak a műsorsugárzó szervezeteknek arra, hogy engedélyezzék vagy megtiltsák sugárzott műsoraik nyilvánossághoz közvetítését. Mivel pedig sem Linus Sandberg, sem pedig a Firstrow nem kapott engedélyt a szomszédos jogi jogosultaktól a nyilvánossághoz közvetítésre, így mindannyian jogsértő módon jártak el. Lásd: *C More Entertainment v. Linus Sandberg*, 10; 15–19; 23; 26–27; 35. pont.

⁹² *FAPL v. Sky*, 41. pont.

⁹³ *British Sky, Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC, Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd.*

⁹⁴ *The Football Association (FA), Union of European Football Associations (UEFA), the Professional Golfers' Association (PGA) European Tour, Rugby Football Union (RFU).*

⁹⁵ *Rachel Alexander: FirstRow – Access Denied. Entertainment Law Review*, 24. évf. 8. sz., 2013, p. 280.

Az angol High Court of Justice négylépcsős vizsgálatában elsőként azt tekintette át, vajon az érintett gazdasági társaságok szolgáltatónak minősülnek-e.⁹⁶ Miután e tény megállapította, górcső alá vette, hogy a felhasználók és a FirstRow hogyan sértette meg a szerzői jogi jogosultak érdekeit. A bíróság döntésében az angol szerzői és védjegyjogi törvény (Copyright, Designs and Patents Act 1988) 20. cikkét, valamint az Infosoc-irányelv⁹⁷ 3. cikkét vette alapul, amelyek kimondják, hogy a mű nyilvánosságához való közvetítése, illetve a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétele nemcsak sugárzás útján, hanem elektronikus továbbítással is megvalósulhat, ha a nyilvánosság tagjai bármely időben és helyen hozzáférhetnek a tartalomhoz.⁹⁸

A nyilvánosságához való közvetítés elsősorban a szerzői mű jogosultját illeti, aki azt bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítéssel, illetve továbbközvetítéssel – beleértve a sugárzást is – a nyilvánosságához közvetítheti.⁹⁹ E jogot rajta kívül álló harmadik személyek csak akkor gyakorolhatják, ha erre a jogosult kifejezett engedélyt adott. A jogosult joga a nyilvánosságához való első közvetítéssel vagy a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétellel nem merül ki,¹⁰⁰ így erre nem hivatkozhatnak a jogsértő felek.¹⁰¹ Ahogyan arra

⁹⁶ Alexander: i. m. (95), p. 281.

⁹⁷ 2001/29/EK irányelv az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

⁹⁸ FAPL v. Sky, 28–29. pont.

⁹⁹ Infosoc-irányelv (23) preambulumbekzdés.

¹⁰⁰ Infosoc-irányelv 3. cikk (3) bekezdés.

¹⁰¹ A nyilvánosságához közvetítés kulcseleme az új nyilvánosság. A szerzői jog jogosultja ugyanis nem hivatkozhat e jog sérelmére, amennyiben a mű felhasználása nem eredményezi annak új nyilvánosságához való közvetítését. A kérdés már csak azért is vita tárgyát képezheti, mert a streaming éppen az a technológia, amelynek elemei lényege, hogy a tartalmat az eredeti nyilvánosságtól eltérő új nyilvánosságához közvetítse. Erre egy egyszerű, gyakorlati példa lehet, hogy éppen azon felhasználók igyekeznek egy-egy sporteseményt streamelni az interneten keresztül a saját számítógépükre, akik az eredeti közvetítést a televízió képernyőin előtt vagy a helyszínen nem tudják megtekinteni. A Nils Svensson, Sten Sjörgen, Madeline Sahlman, Pia Gadd v. Retriever Sverige AB (Svensson és társai-ítélet C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76)-ügyben az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásban arra kereste a választ, hogy a hiperlinkek engedély nélküli alkalmazása sérti-e a mű nyilvánosságához közvetítésének jogát? Az ügyben a felperesek újságírók voltak, akik nehezményezték, hogy az alperes a Göteborgs Posten című újság internetes oldalán megjelent cikkeiket a saját maga üzemeltette honlapján link formájában közzétette. Ahhoz kétség sem férhet, hogy bármi hasonló magatartás – nevezetesen egy link megosztása – hozzáférhetővé tételnek, „következésképpen közvetítésnek minősül” (ítélet, 20. pont), azonban ez a nyilvánosság nem minden esetben minősül újnak. A Svensson-ügyben eljáró bíróság megállapítása szerint az újságcikkek linkelése nem jutott el új nyilvánosságához, mivel ez esetben a nyilvánosság alatt az internetet látogató felhasználók összességét kell érteni, akikhez a cikkek másik útvonalon is eljuthattak (25–27. pont). Éppen ez az a pont, amely alátámasztja korábbi vélekedésünket, miszerint egy-egy sportesemény interneten történő továbbközvetítése automatikusan új nyilvánosságához történik. Az ítélet összegzését lásd: Mezei Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyzögletes dugó a hatszögletű lyukba? Infokommunikáció és Jog, 12. évf. 61. sz., 2015, p. 30–36, valamint Mezei Péter: A hiperlinkek alkalmazása nem sérti a nyilvánosságához közvetítés jogát (az esetek egy részében) (<http://copyrightinthexxcentury.blogspot.hu/2014/02/a-hiperlinkek-alkalmazasa-nem.html>, letöltés ideje: 2016. január 10.), illetve Tóth Andrea: A linkelés jelene és jövője az Egyesült Államok és az Európai Unió joggyakorlata alapján. Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle, 11. (121.) évf. 1. sz., 2016. február, p. 70–71.

sem hivatkozhatnak, hogy az interneten történő továbbközvetítés nem minősül jogsértő cselekménynek. Márpedig az eljáró bíróság döntésében kiemelte, hogy a televíziós sugárzás interneten történő továbbközvetítése is jogsértő, hiszen a továbbközvetítés joga is a jogosultat illeti.¹⁰² Ezen megállapításoknak azért van jelentőségük, mert az eljárás során felmerült a kérdés, vajon a FirstRow „publikumát” új nyilvánosságnak tekinthetjük-e, akikhez a mérközések közvetítésének joga kizárólag az FAPL-t mint jogosultat illeti. Mivel a FirstRow olyan személyek számára tette elérhetővé a mérközéseket, akik a televíziós közvetítést nem tudták megtekinteni, mert nem fizettek rá elő, vagy a lakóhelyükön a közvetítés nem volt elérhető, számukra a tartalmat kizárólag az FAPL lett volna jogosult továbbközvetíteni vagy erre engedélyt adni számítógépes platformra.¹⁰³

Miután vitán felül áll a jogsértés ténye és benne a FirstRow szerepe, a bíróság azt is ki mondta, hogy az alperes szolgáltatók hálózatait használták fel a jogsértés elkövetésére, amiről a szolgáltatóknak tudomásuk volt, hiszen az FAPL számos levélben részletesen jelezte a jogsértés fennállását. Ebből pedig az következik, hogy szükséges és arányos mértékben a szolgáltatók kötelezhetők a jogsértő oldal blokkolására,¹⁰⁴ hiszen a FirstRow és felhasználói kétségtelenül és bizonyítható módon jogsértően közvetítették a nyilvánossághoz a védett tartalmakat, ráadásul mindezen tevékenységből a FirstRow üzemeltetői még busás hasznot is húztak a hirdetésekbe befolyó reklámbevételeknek köszönhetően.¹⁰⁵

1.1.5. A filmelőállítók „csapása” a streaming- és linkgyűjtő oldalakra

A filmelőállítók korábban már összezártak a szerzői jogok tömeges megsértése ellen. Akkor a torrentoldalak jelentették a célpontot. Jogot sérteni azonban nemcsak fájlcserelés útján lehet, hanem streamingtechnológiával is. A Paramount v. Sky-ügyben¹⁰⁶ a felperes filmelőállítók azt szerették volna elérni, hogy az alperes szolgáltatók blokkolják a hozzáférést a SolarMovie és a TubePlus oldalhoz.

A két felületen keresztül elérhető alkotások 99 százaléka szerzői jogi védelem alatt állt. Az oldalak a Firstrow-hoz hasonlóan nem tárolták a jogsértő tartalmakat, azokat csak kategóriákba rendezték és kereshetővé tették. A SolarMovie a regisztrált felhasználók által elérhetővé tett linkeket moderálta is, amivel szerette volna a filmek megfelelő minőségét

¹⁰² FAPL v. Sky 33. pont.

¹⁰³ Alexander: i. m. (95), p. 282.

¹⁰⁴ A blokkolásra kötelező végzés a felperes kérelme alapján a bíróság az 1988-as angol szerzői és védjegy jogi törvény (Copyright, Design and Patents Act 1988) 97A szakasza alapján bocsátotta ki, amely átültette az Infosoc-irányelv 8. cikk (3) bekezdését.

¹⁰⁵ Alexander: i. m. (95), p. 282.

¹⁰⁶ [2013] EWHC 3479 (Ch) Paramount Home Entertainment International Ltd., Sony Pictures Home Entertainment Ltd., Twentieth Century Fox Film Co. Ltd., Universal Pictures (UK) Ltd., Warner Bros. Entertainment UK Ltd., Disney Enterprises, INC. v. British Sky Broadcasting Ltd., British Telecommunications PLC., Everything Everywhere Ltd., TalkTalk Telecom Ltd., Telefónica UK Ltd., Virgin Media Ltd. (2013. november 13.).

biztosítani.¹⁰⁷ A filmek között böngésző felhasználók linkekre kattintva érthették el azokat az internetes lejátszókat, amelyek a kiválasztott filmet megtekintésre a felhasználónak „streamelték”. A tartalmak maguk egy harmadik személy szerverén kerültek tárolásra. A televíziós programok és sorozatok a legálisan nyilvánossághoz közvetített műsorból „elkaptott” vagy „befogott” másolatok voltak, filmek esetében vagy a hordozóról (DVD, Blu-Ray) többszörözött, vagy moziban, kézi kamerával rögzített másolatok voltak.¹⁰⁸

Ahogy az a FirstRow esetében már megállapítást nyert, azon felhasználók magatartása, akik a filmeket a harmadik szerverekre feltöltötték, majd azokat link formájában megosztották, nyilvánossághoz közvetítésnek minősül. Hasonlóképp releváns azon oldalak magatartása is, amelyek a harmadik személy szerverein tárolt, felhasználók által feltöltött tartalmakat rendszerezett keretek között a felhasználókhoz közvetítették,¹⁰⁹ illetve tették oly módon hozzáférhetővé, hogy azokat a felhasználók a nekik tetsző időben és helyen tekinthették meg.¹¹⁰ Amint a Firstrow esetében már történt rá utalás, így itt is ki kell emelni, hogy a streamingtechnológia útján filmekhez és más audiovizuális tartalmakhoz hozzáférő felhasználókat új nyilvánosságnak kell tekinteni.¹¹¹ Az angol bíróság e megállapításával némiképp szembe ment az Európai Unió Bíróságának döntéseivel. Mind a már említett Svensson-ügyben, mind pedig a TVCatchup-ügyben¹¹² az Unió bírái úgy ítélték meg, hogy

¹⁰⁷ Paramount v. Sky (2013), 5. pont.

¹⁰⁸ Uo. 6. pont.

¹⁰⁹ Uo. 10. pont.

¹¹⁰ Uo. 32. pont.

¹¹¹ Uo. 33. pont.

¹¹² ITV Broadcasting és mások ítélet, C-607/11, ECLI:EU:C:2013:147. A döntés már csak azért is hasznos számunkra, mert részletesen leírja a TVCatchup működését. A TVC négy szervert használ, a fogadó-, kódoló-, alapszervert, valamint az ún. edge-szervert. A bejövő, földi és műholdas adásjeleket egy antenna segítségével fogják, majd azokat a fogadó szerverre továbbítják, amely kiválasztja belőlük az egyéni video-adatfolyamokat. Az edge-szerverek azok, amelyekhez a felhasználók az interneten keresztül csatlakoznak. Ezen keresztül juttatják el kérelmüket egy adott csatornára vonatkozóan, amelyet az edge-szerver az alapszerverhez továbbít. A rendszer annyiban különbözik a hagyományostól, hogy az edge szoftvere külön-külön kezeli a felhasználókat, a nekik címzett adatállomány csak részükre szól, nem pedig a felhasználók egy csoportjának. Éppen ezért a rendszer felhasználóbarát, a formátumok igazodnak a különböző platformokhoz. Ezeket a kódolószerverek másik formátumra konvertálják, amelyeket az alapszerverek juttatnak el az internetre. Látható, hogy e tevékenység legalább négy nagy teljesítményű számítógépet és vevőegységet igényel, amelyet az üzemeltetők a felhasználók által megtekintett videók közben, illetve előtt helyeztek el (8–17. pont). A Bíróság az ügyben felmerült két kérdésre adott válaszában világossá tette, hogy a nyilvánossághoz közvetítés televíziós adásba foglalt művek esetében magába foglalja a továbbközvetítést is, ha azt az eredetiltől eltérő szervezet internetes adatfolyam útján valósítja meg, amely adatfolyamot a szervezet szervereire csatlakozva az előfizetők foghatják. E cselekmény akkor is továbbközvetítésnek minősül, ha az előfizetők az internetre való csatlakozással egyidejűleg a televíziós közvetítést is foghatják (40. pont). Ezen érvelésből olybá tűnhet, hogy a két célközönséget potenciálisan ugyanazon nyilvánosságnak kell tekinteni, holott már csak a platformok (számítógép, okostelefon) sokfélesége is arra enged következtetni, hogy azok birtokosai, amennyiben igénybe veszik a TVC szolgáltatását, a televíziót nélkülözik, tehát nem tekinthetők ugyanazon célközönségnek, ekképpen pedig új nyilvánosságként kell rájuk tekinteni.

az interneten már közzétett tartalmak linkelés útján történő továbbközvetítése nem jogsértő, hiszen hiányzik az új nyilvánosság fogalmi elem.

A felelősség mind a hagyományos, mind pedig a P2P-alapú streaming esetében kissé eltér a fájlcserelésnél megszokottól a cselekmény láncolatának minden szereplője esetében. Elsőként a hagyományos streaminget vizsgáljuk röviden, vitatkozva kissé az alapul szolgáló tanulmány szerzőivel. Mezei Péter és Németh László cikkükben¹¹³ többek között arra keresik a választ, vajon a P2P-alapú streaming tekinthető-e a fájlcsere negyedik generációjának. A szerzőpáros ugyan magyar és amerikai jogi alapokon áll, mivel azonban a magyar szerzői jog az angolhoz hasonlóan szintén alkalmazza az idevágó uniós jogi normákat (Infosoc-irányelv), ezért a munka kiválóan alkalmas arra, hogy az elemzett angol jogi gondolkodást kicsit színezzük.

A szerzőpáros vélekedése szerint a streamingszerverek üzemeltetői cselekményükkel a televíziószervezetek rögzítéshez fűződő jogát, illetve adott esetben egyéb szerzői jogi jogosultak többszörözéshez fűződő jogát sértik, egyúttal sértik a minden szerzői és szomszédos jogi jogosultat megillető, a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogát, hiszen a hatókörükbe tartozik a tartalmak szervereken való tárolása.¹¹⁴ E jogsértéseket azonban véleményünk szerint nemcsak az üzemeltetők, hanem a felhasználók is elkövetik, így a fájlcserelés során kimunkált együttes felelősség nemcsak a jogsértő felhasználó-jogsértést elősegítő üzemeltető/szolgáltató esetében állhat fenn, hanem fordítva is.

Mivel éppen a felhasználó az, aki a jogszerűen sugárzott tartalmakat engedély nélkül rögzíti, majd azt a streamingszerverre feltöltve többszörözi, ezért éppen ő tekinthető azon szereplőnek is, aki a szerverrel együttműködve, azt felhasználva, az alkotásokat új nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Álláspontunk szerint helytelen az a vélekedés, hogy egy konkrét szerverre feltöltés esetében nem állapítható meg a nyilvánossághoz jutás, hiszen a jogsértést elkövető felhasználó tudatának át kell fognia, hogy az a szerver, ahová a rögzített és továbbközvetíteni szándékozott műsort feltölti, a tárolt adatokat majd tovább fogja közvetíteni az internet egyéb felhasználói felé, akik pedig új nyilvánosságnak minősülnek. Ezen érvelésből pedig következik, hogy mind a streamelt műsort a szerverre feltöltő felhasználó, mind pedig a jogsértésben közreműködő, azt felülvizsgáló¹¹⁵ üzemeltető együttesen felelős a jogsértés elkövetéséért, hiszen kettejük magatartása tudatosan egymás felé irányul, egymást kiegészíti. Velük szemben a végfelhasználók magatartása már valóban kérdéses. Az ő részükről jogsértést megállapítani aligha lehet, hiszen a streamelt műsorok valóban megjelennek a számítógépük memóriájában, ám ez az ideiglenes gyorsítótárolás csak technikai jellegű, időleges többszörözést tesz szükségessé, amely jogszerű, amennyiben a felhasználó

¹¹³ Mezei Péter, Németh László: Mozgásban a fájlmegosztók – negyedik generációs fájlcserelés a láthatáron? Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 5. (115.) évf. 2. sz., 2010. április, p. 51–82.

¹¹⁴ Mezei, Németh: i. m. (113), p. 78.

¹¹⁵ Mezei, Németh: i. m. (113), p. 79.

szándéka csak a megtekintésre, és nem a műpéldány többszörözésére terjed ki, így nem jogellenes.¹¹⁶

A streaming másik, fájlcsere alapú típusánál a felelősség kérdése merőben másként alakul. A folyamatban ezúttal nincs szükség az adatok szerveren való tartós tárolására, hanem a tartalmat a felhasználók egymástól töltik le és fel, tehát saját maguk részére többszörözik, míg a feltöltéssel a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszik, amely cselekmény egyértelműen megalapozza a felelősségüket.¹¹⁷

Hasonlóan a torrentoldalakkal szembeni fellépéshez, a streamingoldalaknál is felmerül az internethozzáférés-szolgáltatók pozíciója, illetve szerepe a jogsértések továbbkövetítésében. Ahogy az korábban a Newzbin, a Pirate Bay, a KAT, a H33T és a Fenopy elleni eljárás során megállapítást nyert, a jogsértések elkövetéséhez nélkülözhetetlen a közeg, amelyet a szolgáltatók a hálózatuk rendelkezésre bocsátásával biztosítanak. Ezenfelül pedig tudomással is bírnak arról, miután a felperesek tájékoztatták őket a jogsértések fennálltáról. Ez megtörtént a Paramount v. Sky-ügyben is, a felperesek e-mailben tájékoztatták a szolgáltatókat, amely üzenethez bizonyítékokat is csatoltak.¹¹⁸

A Paramount és pertársai 2014-ben újabb négy streamingoldal ellen fellépve kérték a korábban már megismert legnagyobb brit szolgáltatókat, köztük a Sky-t, hogy tegyék elérhetetlenné a Vioozt, a Megashare-t, a zMovie-t és a Watch32-t.¹¹⁹ A négy oldal felelősségét megalapozta, hogy a jogosultaktól nem kaptak engedélyt a védett tartalmak nyilvánossághoz közvetítésére, a jogsértésről tudomással bírtak, sőt tevékenységük alapvető célja a jogsértések elősegítése volt.¹²⁰ A tények és a korábbi esetjog ismeretének tükrében nem is lehet meglepő, hogy a bíróság itt is kimondta, hogy helye van a támadott weboldalak blokkolásának.¹²¹

A bíróság érvrendszerében kitért a nyilvánosság kérdéskörére is, árnyalva azt. Mivel a weboldal üzemeltetői a védett tartalmakat úgy közvetítették a nyilvánossághoz, hogy a felhasználók által korábban feltöltött linkek sem származtak jogszerű forrásból, így megerősítést nyer az új nyilvánosság kritériuma.¹²²

¹¹⁶ Mezei, Németh: i. m. (113), p. 80.

¹¹⁷ Mezei, Németh: i. m. (113).

¹¹⁸ Paramount v. Sky (2013), 40. pont.

¹¹⁹ [2014] EWHC 937 (Ch) Paramount Home Entertainment International Ltd. & Others v. British Sky Broadcasting Ltd. & Others (2014. február 18.), 2–3. pont.

¹²⁰ Paramount v. Sky (2014), 15. pont.

¹²¹ Uo. 44. pont.

¹²² Uo. 31–35. pont.

1.1.6. A Popcorn Time kálváriája¹²³

2015-ben a legnagyobb filmgyártók összesen kilenc weboldal¹²⁴ ellen léptek fel,¹²⁵ amelyek között mind torrent-, mind pedig streamingoldalak is megtalálhatók voltak. A legfontosabb ezek közül a Popcorn Time volt, amely egyfajta hibrid szolgáltatásként üzemelt.

A Popcorn Time egy nyílt forráskódú alkalmazás,¹²⁶ amelyet a felhasználók a saját számítógépükre töltenek le (a µTorrenthez hasonlóan). A feltelepítés és futtatás után a felhasználók filmek, sorozatok és más televíziós produkciók között tudnak válogatni az alkalmazás felületén, amely médialejátszóként és indexáló/katalogizáló programként is működik. Az alkalmazást a felhasználók a kizárólag e célra működtetett weboldalról tölthetik le, amely a szoftver hozzáférhetővé tételén kívül semmilyen más tevékenységet nem folytat.¹²⁷ Az alkalmazás a BitTorrent protokollját használja, de kicsit másképp. A torrenthez hasonlóan a tartalmat az alkalmazás darabokban gyűjti össze, majd egyesíti. A Popcorn Time trükkje abban rejlik, hogy a torrentprotokollal összegyűjtött és egyesített fájlrészeket egy ideiglenes mappába tölti le a felhasználó számítógépére, majd a kiválasztott filmeket annak egyesítése után a streamingtechnológiához hasonló módon lehet megtekinteni.¹²⁸ Az ideiglenesség hangsúlyos esetünkben, mert a filmet valós idejű megtekintés után nem tárolja tovább a program a számítógépen, bár igaz, hogy némi hozzáértéssel az ideiglenes tárolt filmeket meg lehet őrizni. Ez felveti a kérdést, hogy az alkalmazás által ideiglenesen, de a felhasználó gépén történő tárolás gyorsítótárolásnak, esetleg ideiglenes vagy tartós többszörösítésnek minősül? Meglátásunk szerint legalább ideiglenes többszörösítésnek, hiszen a filmet annak ellenére is a számítógép merevlemezére – és nem a memóriájába – másolja, hogy az a megtekintés után eltávolításra kerül. Ezen nem változtat az sem, ha a felhasználó a fájlt a megtekintés után meg kívánja őrizni.

Az alkalmazás további érdekessége, hogy képes arra, hogy az interneten elérhető torrent-oldalakat, ahonnan a tartalmakat „beszerzi”, úgy is elérje, hogy azok esetlegesen blokkolási

¹²³ A Netflix „gonosz ikertestvére” a többszöri leállítás ellenére továbbra is elérhető a felhasználók számára. A kölcsönzött kifejezést lásd: Will Piracy Affect Netflix, Inc.’s International Expansion? (<http://www.fool.com/investing/general/2014/09/09/will-piracy-affect-netflix-incs-international-expa.aspx>, letöltés ideje: 2016. január 16.).

¹²⁴ Afdah, Watch Online Series, G2G, Axxo Movies, Popcorn Time IO, Flixtor, Movie Panda, Popcorn Time SE, Isoplex.

¹²⁵ [2015] EWHC 1082 (Ch) Twentieth Century Fox Film Co., Universal City Studios Production LLP, Warner Bros. Entertainment INC., Paramount Pictures Corporation, Disney Enterprises INC., Columbia Pictures Industries INC v. Sky UK Ltd., British Telecommunications PLC., EE Limited., TalkTalk Telecom Ltd., Virgin Media Ltd. (2015. április 28.).

¹²⁶ A nyílt forráskód tette lehetővé, hogy miután a Popcorn Time készítői 2014-ben maguk állították le a szolgáltatást arra utalva, hogy a hollywoodi filmkészítők súlyos perrel fenyegették őket, egy csapat programozó néhány héten belül elkészítette az újabb változatot, elérhetővé téve a rendkívüli népszerűsége miatt tett alkalmazást. Lásd: Újra elérhető az ingyenes filmnéző program (http://hvg.hu/tudomany/20140404_popcorn_time_ujra_elrhető_filmek_ingyen, letöltés ideje: 2015. december 20.).

¹²⁷ Twentieth C v. Sky, 17–18. pont.

¹²⁸ Uo. 19–20. pont.

alatt állnak. Ezt proxy szerverekkel, illetve a blokkolás feltörésével éri el. A minden tekintetben fondorlatos alkalmazás gyenge pontja, hogy hiába van indexáló- és keresőfunkciója is, adatbázisa állandó frissítésre szorul, amelyet egy különálló weboldal biztosít számára.¹²⁹

A rövid technikai ismertetés igazolja, hogy a Popcorn Time egyértelműen illegális tartalmak nyilvánosságához közvetítésére jött létre, a kérdés már csak az, hogy hol van az a felület, amelyet támadva a jogosultak érvényt szerezhetnének érdekeiknek? A felület, ahonnan az alkalmazást a felhasználók letöltik, nem jöhet szóba, hiszen az semmi más szerzői jogilag releváns tevékenységet nem végez, kizárólag az alkalmazás érhető el róla.¹³⁰ A másik, már említett weboldal, amely az adatbázis frissítésére szolgál, lehet vizsgálatunk következő tárgya, amelynek a tevékenysége valóban értékelhető lenne nyilvánosságához közvetítésként, azonban lényeges szempont, hogy az információ frissítésén kívül más ez az oldal sem végez. A Popcorn Time személyi számítógépre telepített alkalmazása az, amelynek a segítségével a hozzáférhetővé tett tartalmakat a felhasználók ott és akkor tekinthetik meg, amikor és ahol ők szeretnék.¹³¹ Ennek ellenére jutott az ügyben eljáró bíróság arra a következtetésre, hogy az adatbázis frissítéséért felelős program határozza meg azt, hogy a felhasználó éppen milyen tartalmakat lát és ér el a letöltött szoftver felületén.¹³² Korábban azt állítottuk, hogy az alkalmazást magát hozzáférhetővé tevő oldal szerzői jogi jogsértéseket önmagában, közvetlenül nem követ el. A bíróság mégis megállapította, hogy a Popcorn Time által megalkotott és a filmnézést elősegítő kliensprogram a felhasználók által elkövetett jogsértések „közvetítője, illetve előidézője” (*procure and induce*),¹³³ így annak üzemeltetőit együttes felelősség terheli a szerzői jogok megsértéséért.¹³⁴ Mivel pedig mind a felhasználók, mind pedig a Popcorn Time üzemeltetői az internethozzáférés-szolgáltatók hálózatát használják a jogsértések elkövetésére, ezért azok kötelezhetők a Popcorn Time blokkolására.¹³⁵

A Popcorn Time az illegális fájlmegosztás „legifjabb sarja”,¹³⁶ a lelegevenebb példája a fájlcsere és a streaming evolúciójának, hiszen egyszerre több mechanizmust egybeolvasztva próbálja meg kiküszöbölni a korábbi rendszerek gyenge pontjait, amelynek a végeredménye még ugyan a jövőbe vész, de számítani lehet rá, hogy a Popcorn Time-hoz hasonló tech-

¹²⁹ Uo. 21–22. pont.

¹³⁰ Uo. 38. pont.

¹³¹ Uo. 42. pont.

¹³² Uo. 48. pont.

¹³³ Uo. 55. pont.

¹³⁴ Uo. 55. pont.

¹³⁵ *Twentieth C v. Sky*, 59. pont.

¹³⁶ Mezei és Németh korábban már idézett tanulmányukban arra utaltak, hogy a P2P-technológia megszületése alapjaiban szabta át a fejlesztés irányát. Immár nem szükséges forradalmian új mechanizmus megalkotása, elég a régi finomhangolása és új elemekkel való kiegészítése. Ez figyelhető meg a Popcorn Time esetében is, ahol a hagyományos fájlcsere és egészült ki a streaminggel. A konstrukció merőben új, a technológiai alapja azonban változatlan, éppen ezért állítható, hogy a Popcorn Time a Napster „úknokajaként” a negyedik generációs fájlcsere szoftverekhez tartozik. Lásd: *Mezei, Németh*: i. m. (113), p. 81.

nológiákat majd olyanok fogják felváltani, amelynek a szerzői jogi jogsértésekért fennálló felelősséget szinte teljes egészében a felhasználókra fogják hárítani.

Mérföldkő lehet a streamingtechnológia életében az, az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárásban benyújtott kérdés, amely azt feszegeti, vajon a végfelhasználók, akik a hozzájuk közvetített alkotásokat megtekintik, tartoznak-e felelősséggel a szerzői jogok megsértéséért? A kérdés nemcsak azért rendkívül jelentős, mert a fájlcsere után itt is kimondásra kerülhet a végfelhasználók felelőssége, hanem azért is, mert ez ismét kísérlet az internet teljes közösségének a „kriminalizálására”, hiszen ki az a felhasználó, aki nem streamelt legalább egy filmet vagy sorozatot élete során? Kérdés, hogy a bíróság vajon meghajlik-e a józan ész előtt, és belátja-e, hogy lehetetlen küldetés a felhasználók milliói ellen fellépni, vagy a jogosultaknak kedvezve megállapítja, hogy a streamelés is többszörözésnek minősül annyiban, amennyiben úgy tekintjük, hogy a RAM-memóriában történő ideiglenes tárolás is annak számít. Ha pedig többszörözésnek minősül, akkor azt értékelhetjük-e magáncélú másolásnak még akkor is, ha a forrás jogellenes volt? Az egyelőre tény, hogy a gyorsítótárolásról az Infosoc-irányelv az 5. cikk (1) bekezdés a)–b) pontjában úgy rendelkezik, hogy *„az ... időleges többszörözési cselekmények, amelyek járulékos vagy közbenső jellegűek, valamely műszaki eljárás elválaszthatatlan és lényeges részét képezik, és amelyeknek kizárólagos célja, hogy lehetővé tegyék egy mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény hálózaton harmadik személyek között közvetítő szolgáltató által végzett átvitelét, vagy jogszerű felhasználását, és önálló gazdasági jelentőséggel nem bírnak, a többszörözési jog alól kivételt képeznek.”* Ez az értelmezés nem terjedhet ki olyan felhasználásra, amelynek ellentételezéseként a jogosult nem részesült méltányos díjazásban.¹³⁷

Ezzel összecseng az 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról 35. § (6) bekezdése, amely szerint a mű járulékos vagy közbenső időleges többszörözése szabad felhasználásnak tekinthető, amennyiben az a felhasználásra irányuló műszaki folyamat elválaszthatatlan és lényeges része, nincs önálló gazdasági jelentősége, és kizárólag az a célja, hogy az adatátvitelt harmadik személyek között lehetővé tegye. További lényeges feltétel, hogy mindezt a szerző vagy a törvény engedélyével lehet csak jogszerűen megtenni. Mindezek alapján a streaming akkor is jogszerűtlen, ha a megtekintett film csak a gyorsítótárolóban kerül rögzítésre.¹³⁸

1.2. A felelősség konklúziója az internethozzáférés-szolgáltatók tekintetében

A fenti példák – megtisztítva az egyéb tényállási elemektől – kiválóan szemléltettek néhány faktort, amelyek azonos elemként fordultak elő. Egyrészt minden esetben megtörtént

¹³⁷ Infosoc-irányelv 5. cikk (2) bekezdés b) pont.

¹³⁸ Lásd: New CJEU reference on linking and copyright: is streaming unlawful content an infringement? (<http://ipkitten.blogspot.hu/2015/10/new-cjeu-reference-on-linking-and.html>, letöltés ideje: 2015. december 20.), továbbá: Békés Gergely: Internetszolgáltatók a fájlcsere ellen? Infokommunikáció és Jog, 6. évf. 34. sz., 2009. p. 197.

a szerzői jog valamilyen megsértése (tipikusan felhasználók vagy a weblapok üzemeltetői által), másrészt adott volt a közeg (internetkapcsolat, vagyis az azt biztosító szolgáltató), amely a jogsértés megvalósulásának a színtere volt. A jogsértést a felhasználók és a weboldal üzemeltetői együtt követték el. A felhasználók azzal, hogy a lehívásra hozzáférhetővé tett tartalmakat a saját számítógépükre többszörölték, az üzemeltetők pedig azzal, hogy a védett műveket a felületükön hozzáférhetővé tették. Kettejük jogsértésre irányuló szándéka az internethozzáférés-szolgáltatók hálózatában találkozott.

A blokkolás magában hordozza a szolgáltatók *tudomását* a jogsértésről. A tudati oldal egy „aktuális, speciális ismeretet”¹³⁹ feltételez. Az internet adatforgalma és a felhasználók tömeges létszáma nem teszi lehetővé, hogy minden potenciális jogsértést feltárjanak és nyomon kövessenek, jóllehet, ez nem is elvárt. Éppen ezért nem elég, ha általánosságban tudomással bír arról, hogy a szolgáltatást jogsértő célra használják, a jogosultnak pontosan meg kell jelölnie, hogy mely tartalmak, hol, milyen elérési úton¹⁴⁰ és kik által¹⁴¹ szenvednek sérelmet. Ha ez megtörténik, kimentési lehetőségük minimálisra szűkül. Még inkább minimálisra csökken azon pusztán technológiai tényről fogva, hogy „... a közvetítő szolgáltatók által nyújtott szolgáltatásokat használhatják fel harmadik személyek jogsértő tevékenységéhez. Sok esetben ezek a szolgáltatók vannak leginkább abban a helyzetben, hogy a jogsértésnek véget vethessenek...”¹⁴²

A technológia feletti megkerülhetetlen uralom *szubszidiárius, limitált felelősséget* keletkeztet. A szolgáltatók nem maguk követik el ugyan a szerzői jogi jogsértést, hanem az ő hálózatukat felhasználva, akarataikon kívül mások. Sőt, a hálózathoz való hozzáférést biztosítva kénytelenek a jogsértést az interneten keresztül továbbközvetíteni.¹⁴³ Ennélfogva azonban nem állhatja meg a helyét a szolgáltatók azon védekezése sem, miszerint ők a jogsértő személyekkel nem állnak közvetlenül szerződéses kapcsolatban.¹⁴⁴

Talán a jövőben már nem lesz szükség olyan „host-” és indexálóoldalakra, amelyek az illegális tartalmakat tárolják, rendszerezik és a nyilvánossághoz közvetítik, hanem a felhasználók számítógépén elérhető fájlok egyfajta hibrid, fájlcsere és streamingtechnológiát ötvöző alkalmazás segítségével lesznek az interneten elérhetők, illetve megnézhetők. A korábban szükséges tevékenységeket elvégeznék az alkalmazások vagy segítségükkel maguk a felhasználók. Az alapprobléma természetesen továbbra is adott lenne, annyi különbséggel, hogy az internethozzáférés-szolgáltatóknak már nem az üzemeltetőkre, hanem magukra a felhasználókra kellene lecsapni, ami pedig egyet jelentene a tartalom és az adatforgalom szűrésével. A problémát csak tovább bonyolítja, hogy a jogsértésekre az alkalmazások segít-

¹³⁹ Mezei Péter: Tisztul a kép a RapidShare körül? – a DDL szolgáltatók felelősségének korlátozása. Infokommunikáció és Jog, 7. évf. 41. sz., 2010, p. 189.

¹⁴⁰ Mezei: i. m. (139), p. 189.

¹⁴¹ Twentieth C v. BT, 116. pont.

¹⁴² Infosoc-irányelv (59) preambulumbekzdés.

¹⁴³ UPC Telekabel Wien-ítélet, C-314/12, ECLI:EU:C:2014:192 (2014. március 27.) 32. pont.

¹⁴⁴ Uo. 34–35. pont.

ségével, valamint a mobiltechnológia fejlődésével már nemcsak a számítógépeken, hanem az okostelefonokon is lehetőség lesz.

1.3. A mentesülés esetei

Magánjogi felelősség, illetve kötelezettség alapításának csak úgy van helye, ha biztosítanak a felelősséggel megterhelt fél számára kimentési lehetőséget. A blokkolásra kötelezett szolgáltatók részére több ilyen opció kimunkálásra került. Igaz ugyanakkor az is, hogy ezeken felül az internethozzáférés-szolgáltatók előszeretettel hivatkoznak arra, hogy köztük és a jogsértő felhasználók és weblap-üzemeltetők között nem áll fenn szerződéses jogi kötelék. Ha a szerződéses kapcsolat hiányára való hivatkozás önmagában elégtelen, akkor a szolgáltatóknak az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet (továbbiakban Elker-irányelv)¹⁴⁵ kell segítségül hívniuk annak érdekében, hogy kimentési lehetőséget keressenek. Az irányelv idevágó szabályanyagát az alábbi összefoglaló szemlélteti.

– *Egyszerű továbbítás*: a továbbított információért nem terheli felelősség, ha nem a szolgáltató 1. kezdeményezi az adatátvitelt, 2. választja ki az adatátvitel címzettjét, 3. választja meg vagy módosítja a továbbított információt.¹⁴⁶

– *Gyorsítótárólban történő rögzítés (caching)*: mentesül a szolgáltató, ha a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információnak hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából, automatikus, közbenső és átmeneti tárolásából áll, ha ez kizárólag a célból történik, hogy az információtovábbítás hatékonyabb legyen, feltéve, hogy 1. az információt a szolgáltató nem módosítja, 2. a szolgáltató megfelel az információhoz való hozzáférés feltételeinek, 3. betartja az információk frissítése tekintetében az ágazatban széles körben elismert és alkalmazott szabályokat, 4. a technológiát csak az ágazatban széles körben elfogadott és alkalmazott jogszerű módon használja arra a célra, hogy adatokat szerezzen az információ felhasználásáról, és 5. haladéktalanul intézkedik az információ törléséről vagy a hozzáférés megszüntetéséről, amint ténylegesen tudomást szerez arról, hogy az információt az adatátvitel forrásánál törölték a hálózatról vagy megszüntették az ahhoz való hozzáférést, vagy bíróság, illetve közigazgatási hatóság rendelte el a törlést vagy a hozzáférés megszüntetését.¹⁴⁷

– *Tárhelyszolgáltatás*: a szolgáltatót a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért nem terheli felelősség, ha 1. nincs tényleges tudomása a jogellenes tevékenységről vagy információról, 2. amint ilyenről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.¹⁴⁸

¹⁴⁵ 2000/31/EK irányelv a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól.

¹⁴⁶ Uo. 12. cikk (1) bekezdés a)–c) pont.

¹⁴⁷ Uo. 13. cikk (1) bekezdés a)–e) pont.

¹⁴⁸ Uo. 14. cikk (1) bekezdés a)–b) pont.

Mivel a szolgáltatótípusok bemutatásánál egyszerre kerül bemutatásra az uniós és a magyar gyakorlat, ezért a mentesülési esetköröket is ekként tanácsos kezelni. Az Elker-törvény¹⁴⁹ a 8–11. §-ban ekként határozza meg a mentesülés egyes eseteit:

– *Egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás* esetén a közvetítő szolgáltató nem felel a továbbított információért, ha 1. nem ő maga kezdeményezi az információ továbbítását, 2. nem maga választja meg a továbbítás címzettjét, 3. a továbbított információt nem maga választja meg, illetve azt nem változtatja meg.¹⁵⁰ Amennyiben közbenső és átmeneti jellegű tárolás történik, akkor szintén fennáll a mentesülés lehetősége, ha az információt nem tárolják hosszabb ideig, mint amit a továbbítás megkövetel.¹⁵¹

– *Gyorsítótárolás* esetén nem felel a szolgáltató, ha 1. nem változtatja meg az információt, 2. az információhoz való hozzáférés megfelel az információ hozzáférésevel kapcsolatban támasztott feltételeknek, 3. a közbenső tárolóban az információ frissítése megfelel a széleskörűen elismert és alkalmazott információfrissítési gyakorlatnak, 4. a közbenső tárolás nem zavarja meg az információ felhasználásával kapcsolatos adatok kinyerésére szolgáló, széleskörűen elismert és alkalmazott technológia jogszerű használatát, 5. haladéktalanul eltávolítja a tárolt információt, vagy nem biztosítja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomást szerzett arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították, vagy az ahhoz való hozzáférés biztosítását megszüntették, illetve, hogy a bíróság vagy más hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte.¹⁵²

– *Mentesül a tárhelyszolgáltató*, ha 1. nincs tudomása információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti, 2. amint az imént említettekről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.¹⁵³

– *A keresőszolgáltatást nyújtó nem felel*, ha 1. nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti, 2. amint az imént említettekről tudomást szerez, haladéktalanul intézkedik az elérési információ eltávolításáról vagy a hozzáférés megtiltásáról.¹⁵⁴

Az uniós és magyar szabályozás mellett tanácsos kitekinteni a tengerentúlra is. Az Egyesült Államok joggyakorlata némileg eltér az Európában megszokott felelősségi alakzatoktól, mégis kitűnően alkalmas arra, hogy tovább hangsúlyozzuk a szolgáltatók felelősségének egyediségét, legyen szó akár internethozzáférés-szolgáltatóról, akár tárhely-szolgáltatóról. A Napster üzemeltetőjével szemben indított perben¹⁵⁵ az eljáró Ninth Circuit megállapította,

¹⁴⁹ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről.

¹⁵⁰ Elker-törvény 8.§ (1) bekezdés a)–c) pont.

¹⁵¹ Uo. 8. § (2) bekezdés.

¹⁵² Uo. 9. § a)–e) pont.

¹⁵³ Uo. 10. § a)–b) pont.

¹⁵⁴ Uo. 11. § a)–b) pont.

¹⁵⁵ A&M v. Napster 239 F.3d 1004 (9th Cir. 2001).

hogy az alperes a szolgáltatás üzemeltetéséért közreműködői felelősséggel tartozik,¹⁵⁶ amely „helyettes” felelősség megállapításának előfeltétele a felhasználók jogsértő cselekménye,¹⁵⁷ amelyről az érintett szolgáltatónak tudomása van,¹⁵⁸ emellett pedig a hálózat/szolgáltatás felett, ahol a jogsértő cselekményre sor kerül, felügyeleti joggal bír, és a szolgáltatásból közvetlen kereskedelmi haszna származik.¹⁵⁹ Vagyis másképpen szemlélve, a szolgáltatás üzemeltetője tudja, vagy kellő gondosság mellett tudnia kell arról, hogy a szolgáltatását jogsértésre használják fel, hiszen az a közvetlen hatalma alá tartozik.¹⁶⁰

A fenti levezetés talán kissé kazuisztikus, egyszerre emleget többféle szolgáltatót, amelyek pontos fogalmi elhatárolására a következő fejezet tér ki. A szolgáltatók közül kettő szerepelt eddig a legtöbbször: a tárhelyszolgáltatók, illetve az internethozzáférés-szolgáltatók. Kevesebb említés esett a keresőszolgáltatásokról. Mindannyi esetben közös elem azonban a jogsértéstől való tudomásszerzés, amelynek fennállása esetén szertefoszlik bármiféle mentesülési lehetőség.

1.4. A szolgáltatók típusai

Hangsúlyozandó, hogy a dolgozatban felbukkanó többféle szolgáltatótípus nem a megtévesztést szolgálja, a kutatás homlokterében végig az internethozzáférés-szolgáltatók állnak. A blokkolás jogintézményének fejlődéstörténete azonban megköveteli, hogy ne zárjuk ki az egyéb elektronikus szolgáltatásokat végző piaci szereplőket, hiszen – ahogy az a fenti példákban felsejlett – mindegyikük alanya a szerzői jogi jogérvényesítésnek, mindegyikkel szemben feltaláltak már legalább egy jogérvényesítési technikát. A tanulmány által elemzett angol esetjog kronológiai sorrendje kiváló logikai irányt szab a további vizsgálódásokhoz. Ennek során pontosan meg kívánjuk határozni, hogy a kimerítő példák egyes szereplői – a weboldalak üzemeltetői, a tárhelyszolgáltatók, a keresőszolgáltatók és végül az internethozzáférés-szolgáltatók – az Európai Unió normái szerint pontosan minősülnek majd, kissé immár eltávolodva a szigetországtól, azokat a magyar jogalkotás hogyan ültette át. E földrajzi és jogrendszerbeli váltás talán hirtelennek hat, indoka mégis az, hogy hamarosan Magyarországon is találkozhatunk majd olyan ügyekkel, amelyek megoldására egyszerre használhatjuk fel az alkalmazandó uniós és magyar joganyagot, illetve analógia útján a fentebb vázolt angol esetjogot.

¹⁵⁶ Mezei: i. m. (6), p. 18.

¹⁵⁷ Mezei: i. m. (6), p. 19.

¹⁵⁸ Mezei: i. m. (6), p. 19.

¹⁵⁹ Mezei: i. m. (6), p. 20.

¹⁶⁰ Valóban igen távoli analógia, de mégis elgondolkodtató, és rámutat arra, hogy miért nem lehet eltekinteni a szolgáltatók felelősségétől. A Betamax-ügyben az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága megállapította, hogy még ha alkalmas is egy készülék a jogsértés kivitelezésére, az nem eredményezhet felelősségre vonást, mivel az értékesítést követően a termék kikerül a gyártó felügyelete alól. Az internettel kapcsolatban végzett szolgáltatások viszont szükségképpen feltételezik az üzemeltető/szolgáltató felügyeletét. Lásd: Mezei: i. m. (6), p. 60.

A szolgáltatók pontos kategóriáit egyrészt az Elker-irányelv tartalmából, másrészt pedig az irányelvet a magyar jogba átültető Elker-törvényből nyerhetjük ki. Elsőként egy általános alapfogalmat találhatunk a 2. cikk *b)* és *c)* pontjában, amelyek szerint szolgáltatónak kell tekinteni „*minden információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes vagy jogi személyt.*” Európában a legjellemzőbb formában az ún. *letelepedett szolgáltatók* biztosítják a felhasználóknak az internet-hozzáférést, *állandó telephellyel rendelkeznek, tevékenységüket határozatlan ideig, gazdasági tevékenységként végzik.*¹⁶¹ Az irányelvben nevesített szolgáltatók speciális fajtáit az alábbi táblázat foglalja össze.

Egyszerű továbbítás	Olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevője által küldött információnak hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából vagy a hírközlő hálózathoz való hozzáférés biztosításából áll (12. cikk). ¹⁶²
Gyorsítótárolóban történő rögzítés (caching)	Olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevője által küldött információnak hírközlő hálózaton keresztül történő továbbításából, információ automatikus, közbenső és átmeneti tárolásából áll (13. cikk).
Tárhelyszolgáltatás	Olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll (14. cikk).

Az irányelvet átültető Elker-törvény hasonlóképpen előbb egy gyűjtőfogalomként is értelmezhető szolgáltatómeghatározást alkalmaz. A törvény 2. § *k)* pontja szerint szolgáltatónak kell tekinteni „*az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezetet.*” A tanulmány által a legtöbbször vizsgált közvetítő szolgáltató általános fogalmát a 2. § *l)* pontja tartalmazza: közvetítő szolgáltatónak minősül az a szolgáltató, amely „*az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújt.*”

Ezt követően a törvény nevesíti a digitális térben a közvetítő szolgáltatók által végezhető szolgáltatások négy különböző altípusát.

Egyszerű adatátvitel és hozzáférés-biztosítás	Az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, vagy a távközlő hálózathoz hozzáférést biztosít [2. § <i>la</i>]).
Gyorsítótárolás	Az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, és az alapvetően a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítás hatékonyabbá tételét szolgálja [2. § <i>lb</i>]).
Tárhelyszolgáltatás	Az igénybe vevő által biztosított információt tárolja [2. § <i>lc</i>]).
Keresőszolgáltatás	Információk megtalálását elősegítő segédeszközöket biztosít az igénybe vevő számára [2. § <i>ld</i>]).

¹⁶¹ 2000/31/EK irányelv, 2. cikk *c)* pont.

¹⁶² Az egyszerű továbbításnál szükséges, hogy bizonyos ideig a továbbított információt automatikusan, közbenső módon és átmeneti jelleggel tárolják, ha ennek a kizárólagos célja az adatátvitel előmozdítása, és az információt az adatátvitelhez szükséges időnél tovább nem tárolják [12. cikk (2) bekezdés].

Ha az imént megadott kereteket elégtelennek érezzük, akkor további fogalmi elemeket találhatunk a 2003. évi C. törvény¹⁶³ 188. § 58. pontjában: „*internet-hozzáférés szolgáltatás olyan elektronikus hírközlési szolgáltatás, amely során az IP cím hozzárendelésével biztosítja az IP alapú adatátvitelt az előfizetői hozzáférési pont, valamint az internet legalább egy belföldi és egy nemzetközi nyilvános adatkicserélő központja között.*”

A teljesség igénye kedvéért röviden azt is meg kell jelölnünk, hogy kiket tekintünk végfelhasználóknak, vagyis a „szolgáltatás igénybe vevőjének”. Az Elker-irányelv 2. cikk d) pontja szerint: „*bármely természetes, vagy jogi személy, amely szakmai vagy egyéb célból vesz igénybe az információs társadalommal összefüggő valamely szolgáltatást, különösen a célból, hogy információhoz jusson vagy az információt hozzáférhetővé tegye.*”

Hiába van lefektetve a szolgáltatók típusainak pontos jogszabályi definíciója, egy-egy konkrét jogvitában gyakran nem egyértelmű a helyzetük, helyesebben fogalmazva gyakran kérdés egy-egy eljárásban, hogy a blokkolásra kötelezett szervezetek szolgáltatóknak tekintendők-e, és ha igen, akkor alkalmazhatók-e rájuk az Elker-irányelv szabályai.

Ez történt a UPC Telekabel Wien-ügyben, amelyben az előzetes döntéshozatalra az Európai Unió Bíróságához terjesztett kérdések között az első arra kereste a választ, vajon a UPC-t hol helyezkedik el a jogvita szereplői között, tekinthető-e szolgáltatónak, amennyiben a jogsértő weboldal és a szolgáltatók közötti kapcsolatot megteremti?¹⁶⁴

A két felperes cég filmalkotásokat állított elő.¹⁶⁵ Ezeket a műveket a fénykorában négy-millió felhasználót, százharmincezer elérhető tartalmat számláló, és több millió eurós reklámbevételt elérő *kino.to* weboldal a felhasználók számára másolat készítésével nem járó, letöltés nélküli, ún. streamingtechnológiával tette hozzáférhetővé.¹⁶⁶

Az üzemeltetőkkel szemben 2011-ben büntetőeljárást indítottak Németországban, az oldal működését pedig a drezdai ügyészség egy informátor tájékoztatását követően átmenetileg megszüntette.¹⁶⁷ Mivel azonban a torrent- és streamingoldal „nem szűnik meg, csak átalakul”, a *kino.to* is tovább üzemelt *kinnox.to* doménnév alatt. Erre tekintettel a felperesek arra kívánták peren kívül kötelezni a UPC Telekabelt Ausztriában, hogy tegye a weboldalt

¹⁶³ 2003. évi C. törvény az elektronikus hírközlésről.

¹⁶⁴ UPC Telekabel Wien-ítélet, 17. pont.

¹⁶⁵ Mezei Péter: Az Európai Bíróság ítélete a jogellenes tartalmakat szolgáltató streaming oldalak blokkolásának egyes kérdéseiről – A szerzői jog érvényesítésének új útjai az online világban. *JeMa*, 2014. 4. sz., p. 63.

¹⁶⁶ A streamingnek két fajtája ismert, az egyik az ún. live streaming (pl. *sportstreaming.me*, *firstrow1.eu*, ugyanezek legális formája a *mediaklikk.hu* és a *skysports.com*), ahol az élő adást közvetítik a nyilvánossághoz. A másik pedig az on demand (*putlocker.is*, *thewatchseries.to*, legális formában pedig a *youtube.com*) felhasználás, amikor a felhasználó maga döntheti el, hogy az üzemeltető szerverén tárolt információhoz mikor és hol fér hozzá. Az on demand streaming szerzői jogi szempontból nyilvánosság számára lehívásra történő hozzáférhetővé tételnek, felhasználói szempontból pedig ideiglenes többszörözésnek értékelhető. Lásd: Mezei: i. m. (165), p. 63.

¹⁶⁷ UPC Telekabel Wien-ítélet, 22. pont.

a felhasználók számára a doménnév és az aktuális IP-címek blokkolásával hozzáférhetlenné.¹⁶⁸

Mivel a felszólításnak a szolgáltató nem tett eleget, vele szemben a jogosultak pert indítottak, amely az osztrák legfelsőbb bíróságig jutott. Az utóbbi az Európai Unió Bíróságától előzetes döntéshozatali eljárásban többek között azt kérdezte, hogy a UPC tekinthető-e szolgáltatónak az Infosoc-irányelv 8. cikk (3) bekezdése értelmében, tekintettel arra, hogy a jogsértő weboldal és a hozzáférő felhasználók (saját előfizetői) között a kapcsolatot megteremti?¹⁶⁹

Az Európai Unió Bírósága a fenti, első kérdésre adott válaszából kitűnik, hogy a UPC olyan szolgáltatónak tekinthető, amely szolgáltatása révén közvetlen kapcsolatot teremt a felhasználók és a védett tartalmak a jogosult engedélye nélkül hozzáférhetővé tevő weboldal között, a jogsértéseket e kapcsolat megteremtésére használt hálózaton keresztül továbbközvetíti. Megfordítva az érvelést, az egyes szolgáltatókkal szerződő ügyfelek a szolgáltató által biztosított internet-hozzáférést használják fel arra, hogy a jogosultak alkotásaihoz hozzáférjenek.¹⁷⁰

¹⁶⁸ Uo. 12. pont.

¹⁶⁹ *Mezei*: i. m. (165), p. 64.

¹⁷⁰ UPC Telekabel Wien-ítélet, 40. pont.